

בית מאיר

סדר הדלקת נרות חנוכה
עם תפילות וסגולות מיוחדות
ופניני תורה ומוסד לימי החנוכה

מפי מורנו ורבינו בנן של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יוצא לאור על ידי בית המדרש מוסדות התורה והחסד "בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו מאיר אבוחצירא זיע"א
אשדוד

א.י.ת. אשדוד 0527627127

בית מאיר

סדר הדלקת נרות החנוכה
עם תפילות וסגולות מיוחדות
וענייני תורה ומוסר לימי החנוכה

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש ב"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות **39**
רובע הסיטי אשדוד
מייל: **sisat2@gmail.com**
לפרטים: **058-4150707**

גרפיקה עיצוב וסדר:
א.י.ש. אשדוד
0527627127

"אשת חיל מי ימצא"

"תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשייה"

לעילוי נשמת הרבנית הצנועה וההדורה,
ביראת אלוקים חדורה, אשת חיל עטרת בעלה,
בת מלכים וקדושים, מגזע אראלים ותרשישים.

ענף עץ אבות, אבות מכלל דאיכא תולדות,
אינהו קדישי חסידי וחכימי, ואיהי מרגניתא דלית בה טימי.

הרבנית הצדקנית
מרת **מרגלית טולידאנו** ע"ה
בת הגאון הקדוש המלומד בניסים, לו דון שבח וקילוסין.
המאו"ד הגדול עט"ר וצ"ת כ"ק אדמו"ר
מרן רבי **מאיר שלום אביחצירא** זיע"א
והרבנית הצדקנית מרת **שמחה** ע"ה.

אשד נפטרה לבית עולמה במיתת נשיקה
לאחד שנזדככה ביסורים קשים ומרים
ביום שבת קודש ג' אייר תשע"ד
לסדר "להעלות נר תמיד"

יהי רצון שזכותה תעמוד לנו
ונזכה בקרוב לבנין בית המקדש
במהרה בימינו אמן

ת.נ.צ.ב.ה.

תוכן העניינים

הלכות חנוכה ..... ה
סדר לימוד לערב חנוכה ..... ט
תפילה בעת יציקת השמן לגביעים ..... י
תפילה מיוחדת קודם הדלקת הנרות ..... יא
ברכות ההדלקה ..... יג
צורת המנורה ..... טז
פיוט לחנוכה ..... כא
תפילה מיוחדת לומר לאחר הדלקת נרות חנוכה ..... כד
בקשות לחנוכה מאת מרן הגרי"ח ..... כט
פסוקים שנוהגים לאומרם בימי חנוכה ..... לג
סגולות לימי החנוכה ..... לד

הלכות חנוכה

א. מותר לעשות כל שמונת הימים מלאכה, ורק בשעה שהנרות דולקים [חצי שעה מתחילת ההדלקה. (כה"ח שם סק"ח)] נוהגות הנשים שלא לעשות מלאכה (שו"ע תרע ס"א), וצריכות הנשים ליזהר בזה, כי כן קבלו עליהם מזמן קדמון. [ואף שכיום הנשים עושות מלאכה ככל שמונת ימי חנוכה כרגיל, רק לא בשעת ההדלקה], בכל זאת טוב לנשים ליזהר שלא לעשות כבוס ותפירה וכל שאר מלאכות כיוצא בהם, בכל היום הראשון ובכל היום האחרון של חנוכה, ורק אותן נשים שפרנסתם על ידי מלאכה אין להחמיר (באי"ח וישב כז). ואם יש נשים שנוהגות שלא לעשות מלאכה בכל חנוכה, יש לבטל מנהגן, כי הבטלה מביאה לידי שעמום (כה"ח תרע ס"ק ט), אלא אם כן הן עוסקות בדברים אחרים שלא משתעממות, תבוא עליהן ברכת טוב.

ב. יש נשים שיש להם קבלה שאם אשה נמצאת בסכנה, תדור נדר שלא לעשות מלאכה בחנוכה, ובעזרת השם תנצל, יש נודרות יום אחד ויש נודרות שני ימים, כפי מה שירצו (בא"ח וישב כז).

ג. ריבוי הסעודות שמרבים בחנוכה, הם סעודות הרשות, שלא קבעו את ימי חנוכה למשתה ושמחה, אבל כשמנגנים בהם שירות ותשבחות, וכל שכן כשמוסיפים לומר בסעודה דברי חיזוק בתורה ויראת שמים כפי שנהוג כיום בכמה מקומות, אז הוי ודאי סעודת מצוה, ומותר לתלמיד חכם ליהנות ממנה (שו"ע תרע ס"ב, וכה"ח ס"ק טז). ובסעודות שבת שבתוך חנוכה, ובראש חודש טבת שחל בחנוכה, ירבה בהם יותר משאר שבתות וראשי חודשים (בא"ח וישב כח).

ד. המנהג לאכול מאכלי חלב בחנוכה, זכר לנס שנעשה בחלב שהאכילה יהודית את האויב שהיה ממלכי יון, ומנהג נכון ויפה הוא (בא"ח וישב כד). ומנהגנו להדליק שמן למאור לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס זתע"א ביום ראש חודש טבת (בא"ח שם כח).

דיני הדלקת נרות חנוכה

א. יזהר מאד בהדלקת נרות חנוכה (שו"ע תרעא ס"א). ואמרו חז"ל (שבת כג:) הרגיל בנר חנוכה [שמזדרז לעשות המצוה בהידור רב ובזמנה] - יזכה שיהיו בניו תלמידי חכמים.

ב. תחילת זמן ההדלקה הוא בצאת הכוכבים (בא"ח וישב ז), [והיינו כעשרים וחמש דקות אחר השקיעה. עיין בא"ח ויקהל ד], אבל אין להקדים להדליק קודם לרבע שעה אחר השקיעה, אלא אם כן הוא טרוד וחושש שישכח להדליק בלילה, יכול להדליק ולברך מפלג המנחה, היינו שעה ורבע זמנית קודם צאת הכוכבים, ובתנאי שהנר ישאר דולק עד חצי שעה אחר צאת הכוכבים, דאם לא כן ידליק בלא ברכה (שו"ע תרעב ס"א).

ג. לכתחילה יכול להדליק עד כחצי שעה אחר צאת הכוכבים, אבל בדיעבד אם לא הדליק עד חצי שעה אחר צאת הכוכבים ידליק ויברך עד עלות השחר, ובתנאי שלפחות שנים מבני הבית יהיו נעורים, דאם לא כן ידליק בלא ברכה (שו"ע תערב ב. כה"ח שם ס"ק כ. בא"ח וישב ז). יש מי שפירש בדעת רבינו דהשנים היינו המדליק ועוד אחד (עיין "מעשה נסים" לר"נ כצ'ורי ז"ל עמוד קיז). ואם גר במקום שיש לו חלון הפונה לרשות הרבים, ויש שם אנשים שהולכים ושבים בשעה שמדליק - ידליק עם ברכה (הרב מרדכי אליהו זצ"ל).

ד. כיון שהגיע זמן ההדלקה אסור לאכול או ללמוד עד שידליק, ואם התחיל לאכול או ללמוד - פוסק ומדליק (בא"ח שם).

ה. בזמן חכמי הגמרא היתה סכנה להדליק בחוץ, מפני הגויים, ולכן גזרו להדליק בתוך הבית שיהיה פרסום הנס לבני ביתו, מיהו בזמן הזה שאין שום סכנה להדליק בחוץ, נחלקו הפוסקים האם נתבטלה הגזרה ממילא וידליק בחוץ, או כיון שגזרו גזרו ואין להדליק בחוץ אלא דוקא בתוך ביתו, וכל אחד יעשה כמנהגו. מיהו כתב רבינו: גם בזמן הזה שמדליקים בתוך הבית, מצוה להניח החנוכיה בפתח הבית, ואם יש שם מזוזה יניחנה בצד שמאל של הנכנס, ואם אין שם מזוזה יניחנה בצד ימין של הנכנס, ומניחה למעלה משלשה טפחים [למטה מ־24 ס"מ] מהקרקע, ומצוה להניחה למטה מעשרה טפחים [למטה מ־80 ס"מ], ובדיעבד אם הניחה למעלה מעשרה טפחים - יצא, ועל פי הסוד טוב להניחה מעט למעלה משבעה טפחים [למעלה מ־56 ס"מ], ואם הניחה למעלה מעשרים אמה [למעלה מ־9.5 מטר] - לא יצא ידי חובה (בא"ח וישב ד.ה).

ו. מותר להדליק בנר שעוה ופרפין המצוי היום, וכן מותר להדליק בכל השמנים (שו"ע תרעג, א. ועיין בא"ח וישב יג), ומצוה יותר להדליק בשמן זית (בא"ח וישב יב).

ז. עיור - אשתו מדליקה, ואם אין לו אשה - [אם הוא גר עם אחרים] ישתתף עמהם בפרוטה [והם ידליקו עליו], ואם יש לו בית בפני עצמו, יבקש מאיזה אדם שיעזור לו להדליק, אבל לא יברך (בא"ח וישב טו).

ח. בבית הכנסת - נוהגים להדליק [בין מנחה לערבית, ואפילו שלא שקעה החמה. כה"ח תרעא ח"ק עב. עח]. ומברכים ובלילה הראשון את כל השלש ברכות. ובשאר הלילות שתי ברכות] (בא"ח וישב יא). ואין מדליקים בברכה אלא אם כן יש שם עשרה אנשים, או עשרה נשים, אבל חלק נשים וחלק אנשים לא מצטרפים לעשרה, ומדליקים בלי ברכה (רב פעלים ח"ב סימן סב). צריך זה המדליק [בבית הכנסת לחזור ו]להדליק בביתו גם כן ולברך [את כל הברכות, ואפילו "שהחיינו" בלילה הראשון, כדי להוציא את בני ביתו], ואם הוא אכסנאי [שגר יחיד] אינו מברך בביתו "שהחיינו", מפני שכבר בירך בבית הכנסת (בא"ח וישב ז).

ט. אם חל לילה הראשון בערב שבת שכבר הדליק בביתו ובירך "שהחיינו" [כנזכר בסעיף יא], ואין מישהו מהקהל שעוד לא בירך, לא יברך "שהחיינו" בבית הכנסת אלא רק שתי הברכות בלבד (בא"ח וישב יא).

י. בערב שבת - מדליקים נר חנוכה קודם לנר שבת, ואף על פי שהאיש מדליק נר חנוכה והאשה מדליקה נר שבת, תמתין האשה ולא תדליק נר שבת עד שידליק הבעל נר חנוכה, ויזהרו בזה מאד כי אם ידליקו נר שבת קודם - עושים פגם, חס ושלום. מיהו אם השבת הוא בליל ז' או ח' שיש הרבה נרות, והאשה רוצה למהר מחמת הזמן, אז תוכל להדליק נר שבת אחר שהבעל הדליק נר אחד בלבד (בא"ח וישב כ).

יא. צריך להזהר בערב שבת להתפלל מנחה ואחר כך להדליק נרות, ולא יעשה כמנהג בורים שמדליקים נר חנוכה ואח"כ מתפללים מנחה, דהרי מעשיו סותרים [כי תפלת מנחה שייכת ליום, והדלקת הנרות ללילה] (בא"ח שם). מיהו אם אין הוא מוצא מנין מוקדם אין לו להתפלל בבית ולבטל תפלה בצבור בשביל זה (כה"ח תרעא ס"ק עט).

יב. במוצאי שבת - בבית הכנסת מדליקים נר חנוכה ואחר כך מבדילים, אבל בבית מבדיל ואחר כך מדליק נר חנוכה, וזו הדרך הנכונה יותר (בא"ח וישב כא).

סדר הברכות וההדלקה

א. כל היוצא ידי חובה בהדלקה זו, צריך לעמוד ולשתוק ולא להתעסק בשום דבר אחר בשעת הברכות וההדלקה (בא"ח וישב א).

ב. בלילה הראשון מברך שלש ברכות; "להדליק" "שעשה נסים" ו"שהחיינו", ומהלילה השני ואילך מברך רק שתי ברכות; "להדליק" ו"שעשה נסים". ואם שכח לברך "שהחיינו" בלילה הראשון - יברך בלילה השני (בא"ח שם). ועיין לקמן אות ד.

ג. אונן [שעדיין לא קברו את מתו שחייב להתאבל עליו] - מדליק בלא ברכה, ואם אפשר שאדם אחר ידליק בשבילו, נכון ועדיף יותר. ואבל מדליק ומברך בביתו כרגיל, ואפילו ברכת "שהחיינו" (בא"ח וישב ג), מיהו בבית הכנסת ביום הראשון - כיון שהוא מברך כשביל הצבור ולא בשבילו - הא ודאי עדיף יותר שידליק אחר כדי שיברך "שהחיינו" מתוך שמחה, כיון שאפשר באחר (רב פעלים ח"ד סימן לב).

ד. הדליק ושכח לברך, אם עדיין לא גמר להדליק את כל הנרות, יברך את כל הברכות כרגיל, אבל אם גמר להדליק את כל הנרות ונזכר, אפילו שנזכר תוך כדי דיבור לא יברך ברכת "להדליק", אבל ברכת "שעשה נסים" ובלילה הראשון גם "שהחיינו" יברך אותם אפילו שלא נזכר אלא עד שגמר הדלקת כולם (בא"ח וישב י).

ה. בלילה הראשון מניח הנר בצד ימין שבחנוכיה, ובלילה השני מניח נר אחד במקום של אתמול ועוד נר לידו, ומהנר הנוסף אותו הלילה מתחיל להדליק, ומדליק את הנר שבמקום הנר של אתמול, וכן בליל שלישי מניח שני נרות במקום של אתמול, ועוד נר נוסף לידם, וממנו מתחיל להדליק, וחוזר לצד ימין, וכך ממשיך כל הימים (בא"ח וישב ד).

ו. לאחר שהדליק כל הנרות ידליק עוד נר נוסף, ונקרא "שמש", מפני שיש איסור להשתמש לאור נרות חנוכה - חצי שעה אחר ההדלקה [עיין לקמן סעיף ז] - בין עסק של קדושה ובין עסק של חול, וכפי הסוד אם נהנה מאורה עושה פגם גדול, וכשמוסיף עוד נר, אם השתמש הרי הוא משתמש לאור הנר הנוסף, וטוב שזה הנר הנוסף יהיה משונה משאר נרות חנוכה בכל מיני שינוי, ויש מחמירים לא להשתמש לאורו גם בנר הנוסף [=השמש] (בא"ח וישב יד. יג). וטוב ליתן לאחד מבניו הקטנים להדליק בידם נר הנוסף [=השמש], כדי לחנכם במצות, שגם בזה הנר הנוסף יש קצת מצוה, וכן אני נוהג, וראוי לעשות כן, אבל לא יתן להם להדליק מנרות של חיוב (בא"ח וישב יח).

ז. אע"פ שהאיסור להשתמש לאור הנר הוא תוך חצי שעה מההדלקה, זהו לדינא, אבל המנהג פשט שלא לכבותה ולא ליהנות ממנה גם אחר שעבר חצי שעה (ידי חיים דף קכז).

סדר לימוד לערב חנוכה

ביום כ"ד כסלו, ילמדו חגי (פרק ב, י- כג) (בן איש חי ש"ר וישב אות כג) והטעם מבואר בגמרא בסנהדרין (קא א) כל הקורא פסוק בזמנו מביא טובה לעולם שנאמר (משלי טו, כג) "דבר בעתו מה טוב". וכן כתוב במסכת סופרים (פי"ח ה"א) כל המזכיר פסוק בעונתו מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן.

בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְּבַר יְהוָה יאהדונהי אֶל חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר: כֹּה אָמַר יְהוָה יאהדונהי צְבָאוֹת שְׁאַל נָא אֶת הַכֹּהֲנִים תּוֹרָה לֵאמֹר: הֵן יִשָּׂא אִישׁ בְּשַׂר קֹדֶשׁ בִּכְנַף בִּגְדוֹ וְנָגַע בִּכְנָפוֹ אֶל הַלֶּחֶם וְאֶל הַנָּזִיד וְאֶל הַיַּיִן וְאֶל שֶׁמֶן וְאֶל כָּל מַאֲכָל הֲיִקְדָּשׁ וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא: וַיֹּאמֶר חַגַּי אִם יִגַּע טְמֵא נֶפֶשׁ בְּכָל אֵלֶּה הֲיִטְמָא וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ יִטְמָא: וַיַּעַן חַגַּי וַיֹּאמֶר כֵּן הָעָם הַזֶּה וְכֵן הַגּוֹי הַזֶּה לְפָנַי נְאֻם יְהוָה יאהדונהי וְכֵן כָּל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַאֲשֶׁר יַקְרִיבוּ שָׁם טָמֵא הוּא: וְעַתָּה שִׂימוּ נָא לְבַבְכֶם מִן הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה מִטֶּרֶם שׂוּם אֶבֶן אֶל אֶבֶן בְּהֵיכַל יְהוָה יאהדונהי: מִהְיוֹתָם בָּא אֶל עֲרֵמַת עֶשְׂרִים וְהָיְתָה עֶשְׂרָה בָּא אֶל הַיֶּקֶב לַחְשֹׂף חֲמִשִּׁים פּוּרָה וְהָיְתָה עֶשְׂרִים: הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבִיֵּרָקוֹן וּבַבָּרָד אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְאֵין אֶתְכֶם אֵלַי נְאֻם יְהוָה יאהדונהי: שִׂימוּ נָא לְבַבְכֶם מִן הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה מִיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יֻסַּד הֵיכַל יְהוָה יאהדונהי שִׂימוּ לְבַבְכֶם: הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמְּגוּרָה וְעַד הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה וְהָרִמּוֹן וְעֵץ הַזַּיִת לֹא נָשָׂא מִן הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ: וַיְהִי דְבַר יְהוָה יאהדונהי שֵׁנִית אֶל חַגַּי בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר: אֱמֹר אֶל זְרֻבָּבֶל פַּחַת יְהוּדָה לֵאמֹר אֲנִי מַרְעִישׁ אֶת הַשָּׁמַיִם

וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי חֹזֶק מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה וְרֹכְבֶיהָ וְיָרְדוּ סוּסִים וְרֹכְבֵיהֶם אִישׁ בְּחֶרֶב אָחִיו: בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה יאהדונהי צְבָאוֹת אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל בֶּן שְׁאַלְתִּיאֵל עַבְדִּי נְאֻם יְהוָה יאהדונהי וְשַׂמְתִּיךָ כַּחוֹתָם כִּי בְךָ בָחַרְתִּי נְאֻם יְהוָה יאהדונהי צְבָאוֹת:

תפילה בעת יציקת השמן לגביעים

יש שנהגו לומר תפילה זו בלחש (בני בינה דף ט אות ה)

וּמֵחָכְמָתְךָ אֵל עֶלְיוֹן תַּאֲצִיל עָלַי. וּמִבִּינָתְךָ תְּבִינֵנִי. וּבְחַסְדְּךָ תַּגְדִּיל עָלַי. וּבִגְבוּרָתְךָ תַּצְמִית אוֹיְבַי וְקָמַי. וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה. לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ לִבְרִיּוֹתֶיךָ. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ, וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ. וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ, עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ. וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ, וְיָבִין כָּל יְצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ, וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ: יְהוָה יאהדונהי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מָלָךְ, וּמַלְכוּתוֹ בַכֹּל מָשָׁלָה:

יכוין היטיב בברכות של הדלקת הנרות לאומרם מתוך שמחה באשר המצוה היא חביבה בשעתה לזמן פעם אחת בשנה. (קב הישר פרק צו.) ובספר בני יששכר כתב בשם הגה"צ ר' פנחס מקוריץ, שבכל חנוכה בשעת הדלקת הנרות מתגלה האור הגנוז והוא אורו של מלך המשיח.

תפילה מיוחדת קודם הדלקת הנרות

תפילה מהגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב בעל בני יששכר זצוק"ל

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחֵד שֵׁם י"ה בְּיו"ד אֶלֶף שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנְנִי מְכַוֵּן בְּהַדְלָקַת נֵר חֲנוּכָּה לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאִי כַּאֲשֶׁר צִוּונִי חֲכָמֵינוּ ז"ל לְתַקֵּן אֶת שׁוֹרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן:

וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת וּמְרֻצָּה לְפָנֶיךָ מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר חֲנוּכָּה בְּאֹפֶן שֶׁכְּבָר נִתְּנוּ הַכֹּחוֹת מִשָּׁרְתֵי הַשֵּׁם בְּעֵת אֲשֶׁר הֶעֱרוּ לַמָּוֶת נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל כְּבוֹד שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עוֹרַרְתָּ נִצְחֲךָ עֲלֵיהֶם לְנַצֵּחַ אֶת אוֹיְבֵיהֶם וּלְנַצֵּחַ עַל מִלְאכֶת בֵּית יְיָ, וְהִנְנִי עוֹשֶׂה עַל דַּעְתָּם וְעַל כַּוָּנָתָם וְעַל דַּעַת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַדּוֹר שֶׁהִשְׁפַּעְתָּ לָהֶם נִסִּיךָ וְזָכוּ לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, וְעַל דַּעַת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים שֶׁבְּדוֹרוֹתֵינוּ, וּפִי בְּפִיהֶם וַעֲשִׂיתִי כַּעֲשִׂיָּתָם.

וּבְזֹאת הַמִּצְוָה הַזֹּאת תְּזַכֵּנוּ לְנַצֵּחַ אֶת אוֹיְבֵינוּ וּלְנַצֵּחַ עַל מִלְאכֶת בֵּית יְיָ, וְנַגְלֶה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְלֹא יָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּינוּ וּמִפִּי זַרְעֵינוּ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֵינוּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, וְנִזְכֶּה לְבָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמֵּחַ נַפְשֵׁנוּ

בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. מְלֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ, וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ וְיָבִין כָּל יְצִיר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּ"וֹ (בגי' חנוכ"ה) יְהֹוָ"ה אֱלֹהֵ"י יִשְׂרָא"ל מֶלֶ"ךְ וּמַלְכוּת"וֹ בַכ"ל מָשָׁל"ה (בגי' כ"ו פעמים חנ"ה אותיות חנוכ"ה, ובגי' מתתיה"ו ב"ן יוחנ"ן כה"ן גדו"ל חשמנא"י ובני"ו.) אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד:

- מובא בכף החיים (סימן עתר"ו אות ח' מספר קב הישר פרק צו) שיכוון היטב בברכת הדלקת הנרות, ולאומרם מתוך שמחה באשר המצוה חביבה בשעתה לזמן פעם אחת בשנה, ולכבוד המלאכים קדישין הבאים לבית בשביל מצוה זו, וידליק הנרות כשהוא בבגד עליון כמו שהולך לבית הכנסת.

- יכון בברכה ראשונה שיש י"ג תיבות כנגד י"ג מידות של רחמים, וכן בשניה דעולים מספר אחד, שניהם יחד גימ' כ"ו שם הוי"ה ב"ה. וכן בר"ת של "ל'הדליק נ'ר ח'נוכה ר"ת "נחל." - באמרו "להדליק נר חנוכה", יכניס בלבו ובמחשבתו שמחה עצומה באלהותו יתברך שמו ויתעלה זכרו לעד, על עוצם הנס שנעשה בימים האלו בביהמ"ק בפך של שמן, כמבואר בגמ'. (יסושה"ע שער יב.).

- בברכת "שעשה נסים לאבותינו", יתן הודאה עצומה במחשבתו ושבח גדול ליוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה, על כלליות כל הנסים והישועות הגדולות שעשה עם אבותינו בימים ההם. (יסושה"ע שם).

ויברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יאהדונהי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר חֲנֻכָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יאהדונהי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

בליל ראשון דוקא אומר גם ברכה זו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יאהדונהי, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

ובכל לילה אח"כ אומר

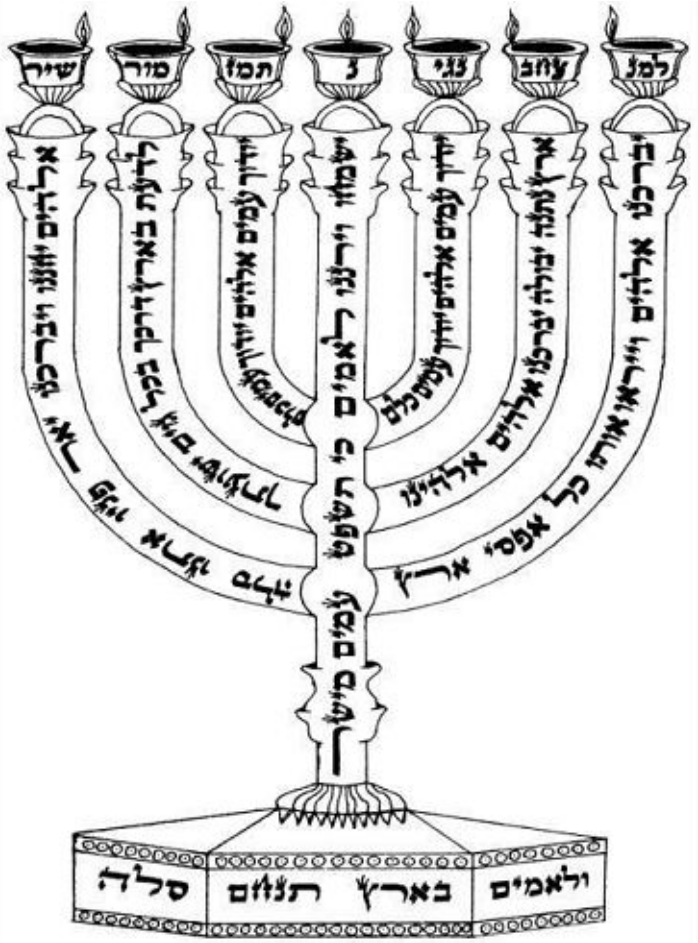
הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אֲנַחְנוּ מַדְלִיקִין עַל הַנִּסִּים, וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת, וְעַל הַנִּפְלָאוֹת, שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ עַל־יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל־שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד כְּדֵי לְהוֹדוֹת לִשְׁמְךָ עַל נִסֶּיךָ נִפְלְאוֹתֶיךָ וִישׁוּעוֹתֶיךָ:

ואח"כ יאמר תיכף מזמור ל' שבתהלים "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד" במתון גדול. ויכון בהודאה של מזמור זה על התשועה שעשה עמנו יתברך שמו בימים האלו. ו"למנצח בנגינות מזמור שיר". (יסושה"ע שער יב. כה"ח סי' תרעו ס"ק ל).

מִזְמ֗וֹר שִׁיר־חֲנֻכַּ֥ת הַבַּ֑יִת לְדָוִֽד׃ אֲרוֹמִמְךָ֥ יְהוָ֗ה יאהדונהי
כִּֽי־דִלִּיתָ֥נִי וְלֹא־שִׂמַּ֖חְתָּ אֹיְבַ֣י לִֽי׃ יְהוָ֗ה יאהדונהי
אֱלֹהָ֥י שִׁוַּ֗עְתִּי אֵלֶ֫יךָ֥ וַתִּרְפָּאֵֽנִי׃ יְהוָ֗ה יאהדונהי הֶעֱלִ֣יתָ מִן־שְׁא֣וֹל
נַפְשִׁ֑י חִיִּיתַ֥נִי מיורדי [מִ֝וָּרְדִ֗י]־בֽוֹר׃ זַמְּר֣וּ לַיהוָ֣ה יאהדונהי
חֲסִידָ֑יו וְ֝הוֹד֗וּ לְזֵ֣כֶר קָדְשֽׁוֹ׃ כִּ֤י רֶ֥גַע ׀ בְּאַפּ֗וֹ חַ֣יִּים בִּרְצוֹנ֑וֹ
בָּעֶ֥רֶב יָלִ֗ין בֶּכִ֑י וְלַבֹּ֥קֶר רִנָּֽה׃ וַ֭אֲנִי אָמַ֣רְתִּי בְשַׁלְוִ֑י בַּל־
אֶמּ֥וֹט לְעוֹלָֽם׃ יְהוָ֗ה יאהדונהי בִּ֭רְצוֹנְךָ֣ הֶעֱמַ֣דְתָּה לְהַרְרִ֣י עֹ֑ז
הִסְתַּ֥רְתָּ פָ֝נֶ֗יךָ הָ֣יִיתִי נִבְהָֽל׃ אֵלֶ֣יךָ יְהוָ֣ה יאהדונהי אֶקְרָ֑א
וְאֶל־אֲדֹנָ֖י אֶתְחַנָּֽן׃ מַה־בֶּ֥צַע בְּדָמִ֑י בְּרִדְתִּ֖י אֶל־שָֽׁחַת
הֲיוֹדְךָ֥ עָפָ֑ר הֲ֝יַגִּ֗יד אֲמִתֶּֽךָ׃ שְׁמַע־יְהוָ֣ה יאהדונהי וְחָנֵּ֑נִי יְהוָ֥ה
הֱיֵה־עֹזֵ֖ר לִֽי׃ הָפַ֣כְתָּ מִסְפְּדִ֣י לְמָח֣וֹל לִ֑י פִּתַּ֥חְתָּ שַׂקִּ֝֗י
וַתְּאַזְּרֵ֥נִי שִׂמְחָֽה׃ לְמַ֤עַן ׀ יְזַמֶּרְךָ֣ כָ֭בוֹד וְלֹ֣א יִדֹּ֑ם יְהוָ֥ה יאהדונהי
אֱלֹהַ֥י לְעוֹלָ֗ם אוֹדֶֽךָּ׃

לַמְנַצֵּ֥חַ בִּנְגִינֹ֑ת מִזְמ֖וֹר שִֽׁיר׃ אֱלֹהִ֗ים יְחָנֵּ֥נוּ וִיבָרְכֵ֑נוּ
יָ֤אֵר פָּ֖נָיו אִתָּ֣נוּ סֶֽלָה׃ לָדַ֣עַת בָּאָ֣רֶץ דַּרְכֶּ֑ךָ
בְּכָל־גּוֹיִ֖ם יְשׁוּעָתֶֽךָ׃ יוֹד֣וּךָ עַמִּ֣ים אֱלֹהִ֑ים יוֹד֖וּךָ עַמִּ֣ים
כֻּלָּֽם׃ יִשְׂמְח֣וּ וִ֭ירַנְּנ֣וּ לְאֻמִּ֑ים כִּ֤י תִשְׁפֹּט־עַמִּ֖ים מִישׁ֣וֹר
וּלְאֻמִּ֥ים בָּאָ֗רֶץ תַּנְחֵ֥ם סֶֽלָה׃ יוֹד֣וּךָ עַמִּ֣ים אֱלֹהִ֑ים יוֹד֖וּךָ
עַמִּ֣ים כֻּלָּֽם׃ אֶ֭רֶץ נָתְנָ֣ה יְבוּלָ֑הּ יְבָרְכֵ֥נוּ אֱלֹהִ֗ים אֱלֹהֵ֥ינוּ׃
יְבָרְכֵ֥נוּ אֱלֹהִ֑ים וְיִרְא֥וּ אֹ֝תוֹ כָּל־אַפְסֵי־אָֽרֶץ׃

טוב כשאומר מזמור למנצח, לצייר במחשבתו בצורת המנורה.
(מרן החיד"א במדבר קדמות)

מנהגנו לקרוא לאחר הדלקת הנרות את הפסוק: "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו" (תהלים צ, יז), ואחריו את מזמור "יושב בסתר עליון" (תהלים צא), ואת הפסוק האחרון של המזמור ("אורך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי") "כופלים פעם נוספת, וחוזרים על סדר זה שבע פעמים, כפי שמובא בספר בן איש חי (ש"א פר' וישב הלכות חנוכה אות כג) שדבר זה הוא סגולה נפלאה לשמירה מפני כל נזק.

זהו המזמור שאמרו המכבים במלחמתם מול היוונים, "יפול מצדך... ורבבה מימינך...אליך לא ייגש" אפילו אם כולם מתמוטטים מסביבך ה' ישמור אותך.

כתב הבן איש חי: יש סגולה לומר כל לילה אחר הדלקת נר חנוכה שבע פעמים "ויהי נועם" וכו' ומזמור "יושב בסתר" וכו'. כנזכר בספר מועד לכל חי.

וְיִהְי נֹעַם יְהוָה יאהדונהי **אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ: יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה** יאהדונהי **מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְהוָה** יאהדונהי **מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי:**

בס' עבודת הקודש הובאה סגולה זו מהחיד"א (עמ' רו) אומרים בתחילה מזמור יושב בסתר עליון רגיל ואחר כך הפוך, כלומר את המילה האחרונה ואח"כ זו שלפניה וכן הלאה [כל מילה בפני עצמה נאמרת כצורתה].

סדר מזמור יושב בסתר עליון הפוך מהסוף להתחלה:

בִּישׁוּעָתִי וְאַרְאֵהוּ אַשְׂבִּיעֵהוּ יָמִים אָרֶךְ. בִּישׁוּעָתִי וְאַרְאֵהוּ אַשְׂבִּיעֵהוּ יָמִים אָרֶךְ. וַאֲבַבְּדֵהוּ אֲחַלְּצֵהוּ בְּצָרָה אֲנוֹכִי עִמּוֹ וְאֶעֱנֵהוּ יִקְרָאֵנִי שְׁמִי יָדַע כִּי אֶשְׂגְּבֵהוּ וַאֲפַלְּטֵהוּ חָשַׁק בִּי כִּי וְתַנִּין כְּפִיר תִּרְמֹס תִּדְרוֹךְ וּפֶתֶן שָׁחַל עַל רַגְלֶיךָ בְּאֶבֶן תִּגֹּף פֶּן יִשְׁאָנוּךָ כַּפַּיִם עַל יַדְרִכְךָ בְּכָל לְשָׁמְרְךָ לְךָ יְצַוֶּה מַלְאָכָיו כִּי בְּאָהֳלֶיךָ יִקָּרֵב לֹא וְנָגַע רָעָה אֵלֶיךָ תְּאוּנָה לֹא מְעוֹנֶךָ שַׂמְתָּה עֶלְיוֹן מַחְסִי יְהוָה יאהדונהי אַתָּה כִּי תִּרְאֶה רְשָׁעִים וּשְׁלוּמַת תַּבִּיט בְּעֵינֶךָ רַק יַגַּשׁ לֹא אֵלֶיךָ מִימִינֶךָ וּרְבָבָה אֶלֶף מִצִּדֶּךָ יִפֹּל צָהֳרַיִם יָשׁוּד מִקֶּטֶב יַהֲלֹךְ בָּאֹפֶל מִדֶּבֶר יוֹמָם יָעוּף מַחֵץ לַיְלָה מִפַּחַד תִּירָא לֹא אֲמָתוֹ וְסוֹחֲרָהּ צִנָּה תָּחֵסֶה כְּנָפָיו וְתַחַת לְךָ יָסַךְ בְּאֶבְרָתוֹ הוֹנַת מִדֶּבֶר יָקוּשׁ מִפַּח יַצִּילְךָ הוּא כִּי בוֹ אִבְטַח אֱלֹהַי וּמְצוּדָתִי מַחֲסִי לַיהוָה יאהדונהי אוֹמַר יִתְלוֹנָן שַׁדַּי בְּצֵל עֶלְיוֹן בְּסֵתֶר יָשַׁב כּוֹנְנָהוּ יָדֵינוּ וּמַעֲשֵׂה עָלֵינוּ כּוֹנְנָה יָדֵינוּ וּמַעֲשֵׂה עָלֵינוּ אֱלֹהֵינוּ אֲדוֹנִי נֹעַם וִיהִי.

בסידור בית יעקב להגריעב"ץ (שער נקנור מנורת זהב נר ו) הוסיף בזה"ל: אומרים ז' פעמים ויהי נועם, למנצח בנגינות (תהלים סז), אנא בכח, מזמור שיר חנוכת הבית (תהלים ל), שיר המעלות הנה מה טוב (שם קלג), רננו צדיקים (שם לג). עכ"ל. ואנו סידרנום פה לא כפי הסדר המצויין שם כדי לא לשנות ממנהג רוב העולם.

אָנָּא בְּכֹחַ. גְּדֻלַּת יְמִינְךָ. תַּתִּיר צְרוּרָה. (אב"ג ית"ץ)
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ. שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא. (קר"ע שט"ן)
נָא גִבּוֹר. דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ. כְּבָבַת שָׁמְרֵם. (נג"ד יכ"ש)
בָּרְכֵם טַהֲרֵם. רַחֲמֵם. צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם. (בט"ר צת"ג)
חֲסִין קָדוֹשׁ. בְּרוֹב טוּבְךָ. נַהֵל עֲדָתֶךָ. (חק"ב טנ"ע)
יָחִיד גֵּאֶה. לְעַמְּךָ פְּנֵה. זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ. (יג"ל פז"ק)
שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל. וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ. יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת. (שק"ו צי"ת)

ויאמר בלחש: **בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.**

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד: כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו: כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הָרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְהוָה יאהדונהי **אֶת** הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם:

רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה יאהדונהי לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: הוֹדוּ לַיהוָה יאהדונהי בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בְּתְרוּעָה: כִּי יָשָׁר דְּבַר יְהוָה יאהדונהי וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה יאהדונהי מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה יאהדונהי שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ מֵיְהוָה יאהדונהי כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה יאהדונהי הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה יאהדונהי לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְהוָה יאהדונהי

אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לַנַּחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה יאהדונהי רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה יאהדונהי אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה יאהדונהי עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

"עיקר מצוה הוא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם כי הם ג"כ זכר לשמחה שהיו מדליקין אחר הנס כמ"ש והדליקו נרות בחצרות קדשך, וכו'. ולא סגי שידליק וילך לו למקום אחר". (הגרי"ב במקור חיים סי' תערב.)

דבר בעיתו מה טוב יפריש מעות לצדקה, וכפי שכתב באריכות על ענין הצדקה בחנוכה בספר מועד לכל חי (סימן כז אות עו - עז)

אח"כ יאמר תפילה זו שהובאה בסידור בית יעקב (בית עובד)

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יאהדונהי אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה עַתָּה עֵת רָצוֹן לְפָנֶיךָ לִהְיוֹת עוֹלָה מִצְוַת הַדְלָקַת נֵר חֲנוּכָּה, בְּאֹפֶן הִשַּׁגְתִּי כָּל הַסּוּדוֹת הַנּוֹרָאִים אֲשֶׁר הֵם חֲתוּמִים בָּהּ, וְתַעֲלֶה לְפָנֶיךָ כַּנַּת מַעֲשֶׂה מִצְוָה זוֹ הַנַּעֲשֶׂית עַל יְדֵי בָּנֶיךָ יְדִידֶיךָ הַמְכֻוָּנִים כָּל שְׁמוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים הָרְאוּיִים לָבוֹא בְּהַדְלָקָה זוֹ הַמַּעֲלִים יְחוּד וְזִוּוּג מִדּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת, וּלְהָאִיר בִּשְׁבִינַת עֻזֶּךָ הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים, וּמִשָּׁם יוּשְׁפַּע שֶׁפַע לִי אֲנִי עַבְדֶּךָ (פב"פ אֲמָתֶךָ) לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה יאהדונהי אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי, שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי לְיִרְאָה וּלְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ, לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד אֶת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה.

וּבְכֵן סְגֻלַּת נֵר חֲנֻכָּה תַּחְבִּיבֵנוּ בְּאוֹר תּוֹרָתֶךָ אֲנַחְנוּ וְזַרְעֵנוּ וְזֶרַע זַרְעֵנוּ, וְיִקָּנֵם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְהוָה יאהדונהי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם". וְיִהְיֶה זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וַחֲסִידִים אֲהוּבִים לְמַעְלָה וְנֶחֱמָדִים לְמָטָּה וּתְחַזֵּק אֶת לְבָבָם לַתּוֹרָה וְלָעֲבוֹדָה הַכֹּל כִּרְצוֹנְךָ הַטּוֹב וְאָזְכֶּה לִרְאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת בֶּאֱמֶת. גַּל עֵינֵינוּ וְנַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ הַקְּדוֹשָׁה, לְכַוֵּן לַאֲמִתָּה שֶׁל תּוֹרָה וְסוֹדוֹתֶיהָ וּבְזִכּוּת מַתְּתָיְהוּ כֹּהֵן גָּדוֹל וּבָנָיו הָרְאֵנוּ נִפְלָאוֹת, וּבְאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר. וְטַהֵר אֶת לְבָבֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ, וְהַרְחִיקֵנוּ מִמִּדּוֹת רָעוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים בְּהַעֲלוֹתְךָ אֶת הַנֵּרוֹת, וְשָׁם נַעַבְדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת. יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה יאהדונהי צוּרִי וְגֹאֲלִי. וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ יְהוָה יאהדונהי עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

פיוט לחנוכה

סימן: מרדכי חזק.

מָעוֹז צוּר יְשׁוּעָתִי. לְךָ נָאֶה לְשַׁבֵּחַ. תִּכּוֹן בֵּית תְּפִלָּתִי. וְשָׁם תּוֹדָה נְזַבֵּחַ. לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ. מִצָּר הַמְנַבֵּחַ. אָז אֶגְמֹר. בְּשִׁיר מִזְמוֹר. חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:

רָעוֹת שָׂבְעָה נַפְשִׁי. בְּיָגוֹן כֹּחִי כִלָּה. חַיַּי מָרְרוּ בְּקֹשִׁי. בְּשִׁעְבּוּד מַלְכוּת עֶגְלָה. וּבְיָדוֹ הַגְּדוֹלָה. הוֹצִיא אֶת הַסְּגֻלָּה. חֵיל פַּרְעֹה וְכָל זַרְעוֹ יָרְדוּ כְּאֶבֶן בִּמְצוּלָה:

דְּבִיר קָדְשׁוֹ הֱבִיאַנִי. וְגַם שָׁם לֹא שָׁקַטְתִּי. וּבָא נוֹגֵשׂ וְהִגְלַנִי. כִּי זָרִים עָבַדְתִּי. וְיֵין רַעַל מָסַכְתִּי. בִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי. קֵץ בָּבֶל. זֶרֶבָּבֶל. לְקֵץ שִׁבְעִים נוֹשָׁעְתִּי:

כְּרוֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ בְּקֶשׁ אֲגָגִי בֶּן הַמְּדָתָא. וְנִהְיָתָה לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וְגַאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה. אֹשׁ יְמִינִי נִשֵּׂאתָ. וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מָחִיתָ. רֹב בָּנָיו. וְקִנְיָנָיו. עַל הָעֵץ תָּלִיתָ:

יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי. אֲוַי בִּימֵי חַשְׁמַנִּים. וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלַי. וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים. וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים. נַעֲשָׂה נֵם לַשּׁוֹשַׁנִּים. בְּנֵי בִינָה. יְמֵי שְׁמוֹנָה. קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים:

חֲשׂוֹף זְרוֹעַ קָדְשֶׁךָ. וְקָרֵב קֵץ הַיְשׁוּעָה. נְקֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ. מֵאֻמָּה הָרְשָׁעָה. כִּי אָרְכָה לָנוּ הַשָּׁעָה. וְאֵין קֵץ לִימֵי הָרָעָה. דְּחֵה אַדְמוֹן. בְּצֵל צַלְמוֹן. הָקֵם לָנוּ רוֹעִים שִׁבְעָה:

פירוש הפיוט מעוז צור ישועתי בקשה על בנין ביהמ"ק

מָעוֹז ענין חוזק (מצו"צ ישעיה כג, ד) **צוּר** הוא קב"ה (עפ"י דברים לב, יח) **יְשׁוּעָתִי. לְךָ נָאֶה לְשַׁבֵּחַ. תִּכּוֹן בֵּית תְּפִלָּתִי. וְשָׁם תּוֹדָה נְזַבֵּחַ** נזבח לפניך בתודה. **לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ** מקום טבחה (מצו"צ ישעיה יד, כא). **מִצָּר** מן הצר **הַמְנַבֵּחַ** הנובח על עמ"י בכל דור ודור ואומר: "לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד", ולאו דוקא אותם ההורגים את ישראל גשמית אלא אף מן ההורגים אותם רוחנית כמעשה יון. אָז לאחר שתטבח ותהרוג אותם **אֶגְמֹר** אוכל לגמור. **בְּשִׁיר מִזְמוֹר** בשירה וזמרה. **חֲנָכַת** הַמִּזְבֵּחַ על חנוכת המזבח. [ונראה לבאר בס"ד עפ"י מ"ש במדרש תנחומא (פר' כי תצא פרק יא): כל זמן שזרעו של עמלק בעולם - לא השם שלם ולא הכסא שלם, אבד זרעו של עמלק - השם שלם והכסא שלם. והמבואר שהשלימות חסרה במזבח העליון וכ"ש במזבח התחתון, ובעת הטבחה מזרעו של עמלק נשיר ונזמר על חנוכת הכסא העליון ושלימותו, וממילא גם על חנוכת המזבח התחתון. והנלע"ד כתבתי.]

מדבר על גלות מצרים

רָעוֹת שָׂבְעָה נַפְשִׁי נפשי שבעה במשך הגלות מן הרעות. **בְּיָגוֹן כֹּחִי כָּלָה** וע"י הצער והיגון כלה כוחי. **חַיַּי מָרְרוּ בְּקֹשִׁי** חיי נהיו מרורים **בְּשִׁעְבּוּד** ע"י השיעבוד שנשתעבדתי **לְמַלְכוּת עֶגְלָה** היא מלכות מצרים (כמבואר בירמיה מו, כ). והקב"ה **וּבְיָדוֹ הַגְּדוֹלָה. הוֹצִיא אֶת הַסְּגֻלָּה** עמ"י עם סגולה. **חֵיל פַּרְעֹה וְכָל זַרְעוֹ יָרְדוּ כְּאֶבֶן בִּמְצוּלָה.**

מדבר על גלות בבל

אל **דְּבִיר קָדְשׁוֹ הֵבִיאַנִי. וְגַם שָׁם לֹא שָׁקַטְתִּי** לא היה לי שקט. **וּבָא נוֹגֵשׂ** הוא נבוכדנצאר מלך בבל **וְהִגְלַנִי. כִּי זָרִים עָבַדְתִּי** מפני שעבדתי עבודה-זרה. **וְיַיִן רַעַל מָסַכְתִּי** מזגתי מלה"כ: למסוך שכר (ישעיה ה, כב) והוא ענין מזיגת כוס יין במים כדי להכשירו לשתיה. **כְּמַעַט שָׁעָבַרְתִּי. קֵץ** סוף גלות **בָּבֶל.** הגיע על ידי **זְרֻבָּבֶל.** אך לבסוף רק לְקֵץ לסוף **שִׁבְעִים** שנה **נוֹשָׁעְתִּי.**

מדבר על צרת המן

כְּרוֹת לכרות את קוֹמַת קומתו של **בְּרוֹשׁ** הוא מרדכי כדאיתא במגילה (י, ב) יעלה ברוש - זה מרדכי. **בִּקֵּשׁ אֲגָגִי** הוא המן **בֶּן הַמְּדָתָא. וְנִהְיְתָה לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וְגַאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה. רֹאשׁ יְמִינִי** מרדכי מלה"כ (אסתר ב, ה): איש ימיני, **נִשֵּׂאתָ** הרמת. **וְאוֹיֵב** הוא הצורר המן שְׁמוֹ מָחִיתָ. **רֹב בָּנָיו** ולא כל בניו דהנה מצינו (גיטין נז, ב): מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק. **וְקִנְיָנָיו** צ"ע, וכי תלו את ממונו. **עַל הָעֵץ תָּלִיתָ.**

מדבר על צרת יון

יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי. אֲזַי בִּימֵי בתקופת **חַשְׁמַנִּים** החשמונאים. **וּפָרְצוּ** את **חוֹמוֹת מִגְדָּלַי** י"ג פרצות פרצו בעזרה (כדאיתא בשקלים ו, ג). **וְטִמְּאוּ** את **כָּל הַשְּׁמָנִים** שהיו במקדש. **וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים. נַעֲשָׂה נֵס לַשּׁוֹשַׁנִּים** הם עמ"י כדאיתא בשיה"ש: כשושנה בין החוחים וגו'. **בְּנֵי בִינָה** הם החכמים שראו שההשפעה ממשיכה עד לשנה הבאה. **יְמֵי שְׁמוֹנָה. קָבְעוּ** בשנה הבאה קבעוה (שבת כא, ב), לייחדם **לְשִׁיר וּרְנָנִים.**

בקשה לקירוב הגאולה

חֲשׁוֹף זְרוֹעַ קָדְשֶׁךָ. מלה"כ (ישעיה נב, י) חשף ה' את זרוע קדשו. ור"ל: חֲשׁוֹף - גלה את **זְרוֹעַ קָדְשֶׁךָ** אחז במשל מגבור המגלה זרועו להלחם מול האויב (מצו"ד שם), וְקָרֵב תחיש ותקרב את **קֵץ הַיְשׁוּעָה** וכמ"ש רז"ל (סנהדרין צח, א) עה"פ (ישעיה ס, כב): "בעתה אחישנה" זכו - אחישנה, לא זכו - בעתה. **וּתְנַקֵּם את נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ מֵאֻמָּה הָרְשָׁעָה. כִּי אָרְכָה הַשָּׁעָה. וְאֵין** אין רואים **קֵץ** סוף **לִימֵי הָרָעָה. דְּחֵה אַדְמוֹן** הוא עשיו אבי אדום ור"ל: המלכויות המשעבדות אותנו בזה"ז (וע' מגילה ו, סע"א וריש ע"ב). **בְּצֵל צַלְמוֹן** היא מדורת גיהנם הנקראת צלמון (זוה"ק ח"ב דרס"ח ע"א. ועי' לרמ"ע מפאנו בכתביו במאמר תקוני תשובה פרק כד). **הָקֵם** ותקים **לָנוּ** את **רוֹעִים שִׁבְעָה** שבעת הרועים. [וי"ג: רועה שבעה - וצ"ע מיהו. ושאלתי להגאון הנאמ"ן נר"ו והסכים עימי שהגירסא הנכונה צ"ל רועים והביא ראיה מן המקרא (מיכה ה, ד): והקמנו עליו שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם. ועיין סוכה נב, ב].

"שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו" (דברי הימים - א טז, ט)

[אחר הדלקה] ראוי להאריך בשירים ופיוטים עד משך חצי שעה על כל פנים, ואחר זה ראוי לספר לבניו ולבני ביתו הניסים והנפלאות מפי סופרים וספרים שעשה לנו, עם קדוש, יוצרנו ובוראנו, יתברך שמו ויתעלה, בימים ההם בזמן הזה, בכדי שיתנו שבח והודאה ליתברך שמו על זה. (יסוד ושורש העבודה, שער השנים עשר)

"...מצוה הוא שיהיה המדליק אצל הנרות חצי שעה לראות אותם לשמוח בהם כי הם ג"כ זכר לשמחה שהיו מדליקין אחר הנס כמ"ש והדליקו נרות בחצרות קדשך וכו'. ולא סגי שידליק וילך לו למקום אחר" (הגרי"ב במקור חיים סי' תערב)

אשפוך לפניו שיחי

כידוע מפי סופרים וספרים שחנוכה ובפרט בזמן הדלקת הנרות הוא עת רצון ומסוגל וכבר אמרו חז"ל הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים. על כן יזדרז להתפלל על הבנים שיהיו מאירים. וביום השמיני שהוא יום חנוכת המזבח יש סוד גדול להתפלל כדי להפקד בבנים. (בני יששכר ובטעמי המנהגים ע' שסג).

תפילה מיוחדת לומר לאחר הדלקת נרות חנוכה

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חוּם וְרַחֵם עָלֵינוּ, וּתְזַכֵּנוּ לְקַבֵּל עָלֵינוּ קְדֻשַּׁת יְמֵי הַחֲנֻכָּה בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה וּבְשִׂמְחָה אֲמִתִּית, וְלִזְכּוֹת לְהַדְלִיק בְּכָל יוֹם וְיוֹם נֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה כְּמוֹ שֶׁצִּוּונוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְהַתְחִיל בְּיוֹם רִאשׁוֹן לְהַדְלִיק נֵר אֶחָד, וּלְהוֹסִיף בְּכָל יוֹם עוֹד נֵר אֶחָד, עַד גְּמַר שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה.

כִּי כְּבָר הוֹדַעְתָּנוּ עַל יְדֵי חָכְמֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁעַל יְדֵי קְדֻשַּׁת נֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה, עַל יְדֵי זֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמֵנוּ הַמְשָׁכוֹת הַשָּׁגוֹת אֱלֹקוֹת עַל יְדֵי הַצְּמְצוּמִים, שֶׁמִּשָּׁם עִקַּר הַדְּלָקַת כָּל הָאוֹרוֹת וְהַנֵּרוֹת דִּקְדוּשָׁה, בְּחִינַת "לְאַמְשָׁכָא מְשַׁח רְבוּת קוּדְשָׁא וּלְאַדְלָקָה בּוּצִינִין וּלְאַנְהָרָא שְׁרָגִין" וְנִזְכֶּה שֶׁיּוּמְשַׁךְ עָלֵינוּ אוֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קָדֶשׁ בְּחִינַת תְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, לְהָאִיר עָלֵינוּ הָאָרוֹת

הַשָּׁגוֹת אֱלָהוּתְךָ בְּרָרְךָ גַּם וָפֶלֶא, לְהָאִיר וּלְהַדְלִיק הַנֵּרוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבָּהֶם בְּלוּלִים כָּל הַיְחוּדִים וְהַמְשָׁכוֹת הַשָּׁגוֹת אֱלְקוּת לְמַטָּה, אֲפִלּוּ לָנוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ מוּנָחִים בְּרִיוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאֹד שֶׁהִיא בְּחִינַת לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה.

וְעַל יְדֵי תִּיקּוּנֵי הַגַּם שֶׁל חֲנֻכָּה נִזְכֶּה גַּם אֲנַחְנוּ עַל יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה, שֶׁהֵם מַמְשִׁיכִים עָלֵינוּ הַשָּׁגוֹת הָאוֹר הָעֶלְיוֹן הַזֶּה גַּם בְּמְקוֹמֵנוּ הַשָּׁפֵל, וְיַרְפְּאוּ אוֹתָנוּ מֵחֹלִי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ עַד מְאֹד, אֲשֶׁר כָּל אֹכֶל תִּתְעַב נַפְשֵׁנוּ וְהִגִּיעָנוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת, כַּאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים בְּנַפְשֵׁנוּ הֵאַךְ נִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ חֹלִי הַנֶּפֶשׁ עַד מְאֹד, וּבְכָל יוֹם וְיוֹם נֶחֱלֶשֶׁת נַפְשֵׁנוּ עַל יְדֵי רִבּוּי עֲוֹנוֹתֵינוּ.

רַק אַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים זְכִיתָנוּ בְּקְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה הַנּוֹרָאָה הַזֹּאת שֶׁל הַדְלָקַת נֵרוֹת שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁעַל יְדֵי מִצְוָה זוֹ הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת מְאִירִים וּמַמְשִׁיכִים אוֹר הַשָּׁגוֹת אֱלָהוּתְךָ אֲפִלּוּ עָלֵינוּ הַחוֹלִים הַגְּדוֹלִים מְאֹד, וּמַמְשִׁיכִים אֵת הָאוֹר לְמַטָּה בְּעֹמֶק חֶשְׁכַּת גּוּפֵנוּ מֵחֳמַת מַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, וּמְאִירִים עָלֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה לָשִׂים לִבֵּנוּ לִדְבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר הֵם מְחַיִּים אוֹתָנוּ בִּדְבְרֵיהֶם, וּמַמְשִׁיכִים אוֹר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל נֵר חֲנֻכָּה בְּעֹמֶק הַחֹשֶׁךְ, וְאָזְכֶּה לְהַאֲמִין בָּזֶה וּלְקַיֵּם הַמִּצְוָה הַזֹּאת בְּקְדֻשָּׁה, וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי אָזְכֶּה לָצֵאת עַל יְדֵי הַמִּצְוָה הַזֹּאת מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר גָּדוֹל עַל יְדֵי זְכוּת צַדִּיקֵי אֱמֶת הַמְּאִירִים לְאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ, וְיִקּוּיִם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי, כִּי אֵשֵׁב בְּחֹשֶׁךְ ה' אוֹר לִי."

וְתִתֵּן בְּלֵב צַדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְיִקְרְבוּ אוֹתָנוּ בְּרַחֲמִים, וְיוֹרִידוּ אֶת עַצְמָם אֵלֵינוּ, וְיַמְשִׁיכוּ אֵת

הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ, וְיִגְלוּ לָנוּ גַּם בֵּן הָאָרוֹת הַשָּׁנוֹת אֲלָקוּתְךָ יִתְבָּרַךְ, וְיַעַסְקוּ בְּתִיקּוּנֵנוּ וּבִרְפוּאוֹת נַפְשֵׁנוּ, וְיִקַּוְּמוּ מִצְוַת בְּקוּר חוֹלִים בְּנַפְשֵׁנוּ, שֶׁיְּבַקְּרוּ אוֹתָנוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְיִחְיוּ וְיָשִׁיבוּ נַפְשֵׁנוּ בְּכָל מִינֵי מַטְעַמִּים טוֹבִים, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם כָּל הָעֵצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁהֵם נוֹתְנִים לָנוּ, וְהַכֹּל הוּא רְפוּאוֹת גְּדוֹלוֹת לְנַפְשֵׁנוּ, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהָאִיר לְנַפְשֵׁנוּ גַּם בֵּן הֶאָרָה נִפְלָאָה הַשָּׁגַת אֱלֹקוּת, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲנֻכָּה, וְנִזְכֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת חָכְמָתֵנוּ בִּקְדֻשָּׁה, וּלְקַבֵּל חַיּוּת מֵאוֹר הַפָּנִים מִשְּׁמְחַת הַמִּצְוֹת שֶׁמִּתְקַבְּצִת בְּשָׁלֹשׁ רְגָלִים, וְנִזְכֶּה לַחֲנֻכַּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שָׁשָׁם אוֹר הַפָּנִים מֵאִיר. אוֹר פָּנֶיךָ עָלֵינוּ אָדוֹן נְשָׂא, אֱלֹהִים יְחָנֵנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה, הֵאִירָה פָּנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנוּ בְּחַסְדֶּךָ, שֶׁנִּזְכֶּה עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַדָּלֶקֶת נֵר חֲנֻכָּה לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר הַפָּנִים מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְהַחֲיוֹת אֶת הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהַשִּׂיג הַשָּׁנוֹת אֱלָהוּתְךָ, פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת חוּקֶּיךָ,

"וְיֵדַע כָּל פָּעוּל, כִּי אַתָּה פְּעַלְתּוֹ, וְיָבִין כָּל יְצוּר, כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ, וְיֹאמַר כָּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ אֲדֹנָי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה".

וְזַכֵּנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לָתֵת צְדָקָה, וּבִפְרָט בִּימֵי הַחֲנֻכָּה, כְּדֵי שֶׁתָּאִיר פָּנֶיךָ בָּנוּ וְנִזְכֶּה לְקַבֵּל אוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים עַל יְדֵי הַצְּדָקָה שְׁנִיתֵּן לַעֲנִיִּים שֶׁיָּבוֹאוּ לְבֵיתֵנוּ, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת, אֲשֶׁר הֵם מְגַלִּים וְעוֹשִׂים צִמְצוּמִים וְכֵלִים בְּאֵלֶּה, בְּאוֹפֶן שֶׁיְּכוֹלִים לְהָאִיר גַּם בְּנַפְשׁוֹתֵינוּ הָרְחוֹקוֹת מֵהַקְּדֻשָּׁה מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁאֵין רָאוּי מִן הַדִּין לְקָרְבֵנוּ, אַף עַל פִּי כֵן הֵם מוֹסְרִים נַפְשָׁם וְעוֹסְקִים כָּל יְמֵיהֶם לְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל - אֲפִלּוּ עַל הָרְחוֹקִים, לְקָרְבָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמְגַלִּים בְּכָל פַּעַם

צְמִצוּמִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים בְּאוֹפֶן שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְקָרֵב כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אֶל הַקְּדֻשָּׁה. עַל כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ, וְזַכֵּינוּ לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקִים כָּאֵלּוּ, וְאַתָּה תְּרַחֵם עָלֵינוּ וּתְבַטֵּל אֵת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשְׂתָה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ עַל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁעוֹסְקִים בְּזֶה לְקָרְבֵנוּ, אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה יֵשׁ עֲלֵיהֶם מַחֲלֹקֶת אֲפִלּוּ מִצַּדִּיקֵי עוֹלָם, מֵחֲמַת שֶׁמִּדַּת הַדִּין מִתְלַבֶּשֶׁת בָּהֶם מֵחֲמַת תִּקֻּף קְדוּשָׁתָם שֶׁל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, וְאֵינָם יְכוֹלִים לִסְבֹּל אֵת הָעוֹלָם הַזֶּה מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁהָאֱמֶת הִיא כֵּן, אֲבָל בְּבָר הוֹדַעְתָּנוּ שֶׁאֵין זֶה רְצוֹנְךָ הַטּוֹב לְרַחֵק, חַס וְשָׁלוֹם, אַדְרַבָּה אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיַּמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדֵנוּ תָּמִיד, אַף עַל פִּי שֶׁאֲנַחְנוּ כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ - מְלֵלְבָלִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ, אַף עַל פִּי כֵן אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיְּרַחֲמוּ עָלֵינוּ, אֲפִלּוּ עַל הַגְּרוּעִים שֶׁבַּגְּרוּעִים, וְיַמְשִׁיכוּ וְיַתְקְנוּ תִּקּוּנִים, וְיַלְבִּישׁוּ אֵת הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ בִּלְבוּשִׁים וְצִמְצוּמִים נִפְלָאִים כָּאֵלֶּה, עַד שֶׁמְּאִירִים גַּם בָּנוּ הָאוֹר הַקָּדוֹשׁ, וְכֵן מוֹסִיפִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם לְהוֹסִיף אוֹר וּקְדֻשָּׁה לְמַטָּה בְּכָל יוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמַעֲלִים בַּקֹּדֶשׁ כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַיְרוּדוֹת, וּמַכְנִיסִים בָּהֶן הַשָּׂגוֹת אֱלֹקוֹת בְּצִמְצוּמִים קְדוֹשִׁים, עַד שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְרַפֵּא כָּל הַחוֹלִים שֶׁבְּעוֹלָם; עַל כֵּן רַחֵם עָלֵינוּ וּבַטֵּל אֵת הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁעַל אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים הָאֱמִתִּיִּים, וְזַכֵּנִי לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת, וְעַל יְדֵי זֶה יִבָּטְלוּ מֵעָלֵינוּ כָּל הַחֲרָפוֹת וְהַבּוּשׁוֹת שֶׁבָּאוּ עָלֵינוּ מֵחֲמַת עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְיַחֲזִירוּנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְיִקָּרְבוּנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, הֵרֵי עִקַּר רְצוֹנְךָ הוּא שֶׁיִּגָּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֶת אֱלוֹהוּתְךָ, וּבִשְׁבִיל זֶה בָּרָאתָ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ אוֹתְךָ דַּיְיקָא בְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל עַל יְדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדָתְךָ, "וְיַעֲשׂוּ כֻּלָּם אֲגֻדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב

שָׁלֵם" עַל בֵּן אָנֹכִי מַפִּיל תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ, בַּעַל הָרַחֲמִים, שֶׁתְּגַלֶּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה, וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי, וְתִרְפָּאֵנִי רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף, "רְפָאֵנִי אֲדֹנָי וְאֵרָפֵא, הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה, כִּי תְהִלָּתִי אַתָּה" בָּרוּךְ אֲדֹנָי לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.

בַּקָּשׁוֹת לַחֲנֻכָּה מֵאֵת מָרָן הגרי״ח

אַחַר הַדְּלָקַת נֵרוֹת חֲנֻכָּה יֹאמַר בַּקָּשָׁה זוֹ.

גֵּר לְרַגְלֵי דְּבָרֶיךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי.

אָנָּא ה׳, לְמַעַן זְכוּת גֵּר חֲנֻכָּה שֶׁעוֹלֶה בְּמִסְפַּר הצלח״ה אהב״ה חמל״ה כלכל״ה, תַּשְׁפִּיעַ לִי (וּלְאָבִי וּלְאִמִּי וְלַאֲחַי וְכוּ׳), וּלְבָנַיִנוּ וְכוּ׳ בְּרַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ, שֶׁפַּע הצלח״ה אהב״ה חמל״ה כלכל״ה. וְעָשָׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד, וְיַעֲלוּ וְיָבוֹאוּ וְיַגִּיעוּ וְיֵרָאוּ וְיֵרָצוּ לְפָנֶיךָ אוֹתִיּוֹת נ״ר חנוכ״ה, וְיִהְיוּ צְנוּרוֹת לְקַבֵּל לָנוּ הַשֶּׁפַע אֲשֶׁר תַּשְׁפִּיעַ לָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ מֵאוֹצָרְךָ הַטּוֹב. וְתִפְתַּח לִי וּלְאָבִי וְלַאֲחַי וְכוּ׳ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, שַׁעֲרֵי הצלח״ה, שַׁעֲרֵי אהב״ה, שַׁעֲרֵי חמל״ה, שַׁעֲרֵי כלכל״ה.

אָנָּא ה׳, לְמַעַן זְכוּת נ״ר מצו״ה שֶׁעוֹלֶה בְּמִסְפַּר ישוע״ה, תִּפְתַּח לִי וּלְאָבִי וְכוּ׳ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל, שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה. לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי ה׳. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. ה׳ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ. **אָנָּא** ה׳ הוֹשִׁיעָה נָּא. **אָנָּא** ה׳ הַצְלִיחָה נָּא. קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים. שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּה׳ תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהַי כִּי הַלְבָשַׁנִי בִּגְדֵי יֶשַׁע מְעִיל צְדָקָה יְעָטֵנִי כֶּחָתָן יְכַהֵן פְּאֵר וְכַכַּלָּה תַּעֲדֶה כֵּלֶיהָ. הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה׳ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

אָנָּא ה׳, לְמַעַן שֵׁם הַקָּדוֹשׁ הַנִּקְרָא נַחַ״ל, הַיּוֹצֵא מִן ר״ת נ׳וֹצֵר חֶ׳סֶד לְ׳אֲלָפִים, וְהָרָמוּז בר״ת לְ׳הַדְלִיק נֵ׳ר חֲ׳נֻכָּה, תָּחוּם

וְתַחְמֹל וּתְרַחֵם עָלַי וְעַל עֲבָדֶיךָ (אָבִי וְאִמִּי וְאָחִי וּפַר׳) וְעַל בָּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְתִפְתַּח לָנוּ וּלְבָנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וּלְכָל בְּנֵי בָתֵּינוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל:

שַׁעֲרֵי נְ׳דָבָה, שַׁעֲרֵי נְ׳עִימוֹת, שַׁעֲרֵי נְ׳שִׁיאוֹת, שַׁעֲרֵי נָ׳הָר שָׁלוֹם.

שַׁעֲרֵי ח׳ֶזֶק, שַׁעֲרֵי חַ׳יִּים טוֹבִים, שַׁעֲרֵי חָ׳כְמָה, שַׁעֲרֵי חֶ׳מְלָה, שַׁעֲרֵי חֲ׳נִינָה, שַׁעֲרֵי חֶ׳דְוָה, שַׁעֲרֵי ח׳ֶסֶן רַב, שַׁעֲרֵי חַ׳סַן יְשׁוּעוֹת, שַׁעֲרֵי ח׳וֹפָה, שַׁעֲרֵי חֵ׳ן, שַׁעֲרֵי חֶ׳סֶד, שַׁעֲרֵי חֲ׳דָרִים מְלֵאִים כָּל הוֹן יָקָר וְנָעִים, שַׁעֲרֵי חַ׳יּוֹנוֹת עֶ׳לְיוֹנִים.

שַׁעֲרֵי לַ׳בּוֹב, שְׁעָרִי לִ׳יבוֹן, שַׁעֲרֵי לִ׳חַם רַב, שְׁעָרִי לִ׳חַם מִשְׁנֶה, שְׁעָרִי לִ׳קַח טוֹב, שְׁעָרִי לִ׳ב טוֹב, שְׁעָרִי לִ׳מֹד תּוֹרָה לִשְׁמָהּ.

וַיַּחְפְּרוּ עַבְדֵי יִצְחָק בַּנַּח״ל וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים. מָה יָקָר חַסְדֶּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בצל׳ כְּנָ׳פֶיךָ יֶחֱ׳סָיוּן. יִרְוְיֵן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַ״ל עֲדָנֶיךָ תַּשְׁקֵם. כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר. מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִּי אִישׁ נַחַ״ל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה.

בְּכָל יוֹם מִימֵי חֲנֻכָּה אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה
וְאַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית בְּיוֹם יֹאמַר בַּקָּשָׁה זוֹ.

נוֹדֶה לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַנֶּחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה. בִּימֵי מַתָּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן וְכוּ' עַד וְנוֹדֶה לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ סֶלָה.

וּבְשֵׁם שֶׁבַּיָּמִים אֵלּוּ הוֹשַׁעְתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִיַּד מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה, וְהוֹצֵאתָם מֵעַבְדוּת לַחֵרוּת, וּמִגּוֹן לְשִׂמְחָה, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, כֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הַגְדֵּל חַסְדְּךָ עִמָּנוּ, הֶרְאֵנוּ ה' חַסְדְּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ, וַתְצִילֵנוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה. וַתַּצִּילֵנוּ מִכָּל הֶפְסֵד וְנֶזֶק. וַתַּצִּילֵנוּ מִכָּל מִכְשׁוֹל וְתַקָּלָה. וַתַּצִּילֵנוּ מִכָּל יָגוֹן וַאֲנָחָה. וַתַּצִּילֵנוּ מִכָּל עִצָּבוֹן וְדַאֲגָה. וַתַּצִּילֵנוּ מִכָּל בּוּשָׁה וְכַלָּמָה. וַתַּצִּילֵנוּ מֵעֲנִיּוּת תּוֹרָה וּמֵעֲנִיּוּת מִצְוָה. וַתַּצִּילֵנוּ מֵעֲנִיּוּת מָמוֹן וּמַדָּלוּת וּמֵחֶסְרוֹן בִּיס. וַתַּצִּילֵנוּ מִשִּׁנְאָה וְקִנְאָה וּמַחֲלֹקֶת. וַתַּצִּילֵנוּ מֵעֵי"ר דְּשׁוֹנְאִים וְאוֹהֲבִים. וַתַּצִּילֵנוּ מִכָּל עַיִן רָעָה שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, וְאַל יִשְׁלְטוּ בָּנוּ וְאֵל יַעֲשׂוּ בָּנוּ שׁוּם רוֹשֶׁם, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ, וְשָׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

אָנָּא ה', אַתָּה אַל יְשׁוּעָתֵנוּ, נ'וֹצֵר חַ'סֶד ל'אֲלָפִים, תְּעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ וּבַחֲסָדֶיךָ הָרַבִּים תָּחֹן עָלֵינוּ וְתוֹצִיאֵנוּ מִשִּׁעְבּוּד וַעֲבוֹדָה שֶׁל הַחוֹבוֹת אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לִבְנֵי אָדָם, כִּי עֶבֶד לֹהַּ לְאִישׁ מַלְוֶה. וְתִתֵּן לָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ כֹּחַ וְיכֹלֶת לְשַׁלֵּם כֹּל חוֹב שֶׁל מָמוֹן שֶׁאֲנַחְנוּ חַיָּבִים לַכֹּל אָדָם, הֵן לִבְנֵי בְּרִית, הֵן לְאֵינָם בְּנֵי בְּרִית, וְלֹא יִשָּׁאֵר עָלֵינוּ שׁוּם חוֹב שֶׁל מָמוֹן לְשׁוּם אָדָם מִכָּל צַד וְאֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם, וְנִהְיֶה בְּנֵי חוֹרִין מִשִּׁעְבּוּד נְכָסִים וּמִשִּׁעְבּוּד הַגּוּף מִכָּל צַד וְאֹפֶן, וְאֵל תַּצְרִיכֵנוּ לְיָדֵי מַתָּנוֹת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לְיָדֵי הַלְוָאָתָם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

וּבְשִׁשָּׁם שֶׁבַּיָּמִים אֵלּוּ עָמְדַת לְיִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָתָם, רַבַּת אֶת רִיבָם, דַּנְתָּ אֶת דִּינָם, נָקַמְתָּ אַתְּ נִקְמָתָם, בֵּן ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תַּבְרִית אַתְּ כֹּל אוֹיְבֵינוּ וְשׂוֹנְאֵינוּ וְכָל מְבַקְשֵׁי רָעָתֵנוּ, וְכֹל הַקָּמִים עָלֵינוּ לְרָעָה מְהֵרָה הַפֵּר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אִמְתָּה וּפַחַד בִּגְדוֹל זְרוֹעֲךָ יַדְמוּ כְּאֶבֶן. יִהְיוּ כַּמּוֹץ לִפְנֵי רוּחַ וּמַלְאָךְ ה' דּוֹחֶה. עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לְטוֹבָה, עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לִישׁוּעָה, עֲשֵׂה עִמָּנוּ אוֹת לָרַחֲמִים. וְיִרְאוּ שׂוֹנְאֵינוּ וְיֵבוֹשׁוּ יַחַד אוֹיְבֵינוּ וְיִכָּלְמוּ כִּי אַתָּה ה' עֶזְרָתֵנוּ וְנֶחָמָתֵנוּ.

וּבְשִׁשָּׁם שֶׁבַּיָּמִים אֵלּוּ עָשִׂיתָ נִסִּים בְּשֵׁמֶן הַמְּנוֹרָה וְשָׁלַחְתָּ בּוֹ בְּרָכָה, בֵּן ה' אוֹ"א תַּעֲשֶׂה עִמָּנוּ נִסִּים, וּתְמַלֵּא כֹּל חֶסְרוֹנוֹתֵינוּ מֵאוֹצָרְךָ הַטּוֹב, וּבָרֵךְ טוּבְךָ וַחֲסָדֶיךָ הָרַבִּים תְּמַלֵּא יָדֵינוּ מְבָרְכוֹתֶיךָ וְתַעֲשִׁירֵנוּ מֵעֹשֶׁר מַתָּנוֹת יָדֶיךָ, וְתִתֵּן לָנוּ עֹשֶׁר גָּדוֹל וְהוֹן רַב מִיָּדְךָ הָרְחָבָה וְהַמְּלֵאָה, הָעֲשִׂירָה וְהַפְּתוּחָה, וְיִהְיֶה בָּתֵּינוּ מָלֵא בִּרְכַת ה'.

אָבִינוּ אָב הָרַחְמָן הָיָה נָא קָרוֹב לְשַׁוְּעָתֵנוּ, וְקָבֵל בְּרַחֲמִים וּבָרָצוֹן אַתְּ תְּפִלָּתֵנוּ, דַּלּוֹת מַעֲשִׂים בְּשׁוּרְךָ קָרֵב חֶסֶד וּצְדָקָה מֵאֵילֶךָ, כִּי בֶן דַּרְכְּךָ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד חִנָּם עִם כֹּל בְּרִיָּה. אַתָּה הָאֵל הַמִּתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ, הָעוֹשֶׂה צְדָקוֹת עִם כֹּל בָּשָׂר וְרוּחַ, וְחַנּוּן וְרַחוּם נִקְרֵאת, בַּבָּתוּב חַנּוּן וְרַחוּם ה' אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגָדֵל חֶסֶד, טוֹב ה' לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כֹּל מַעֲשָׂיו.

אַל מָלֵא רַחֲמִים אַתָּה יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשֵׁנוּ, וּלְפָנֶיךָ גָּלוּי וְיָדוּעַ כֹּל מַחְסוֹרֵינוּ וְכֹל צָרְכֵינוּ. ה' נֶגְדְּךָ כֹּל תַּאֲוָתֵנוּ וְאַנְחָתֵנוּ מִמְּךָ לֹא נִסְתָּרָה. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְחוּשָׁה לְעֶזְרָתֵנוּ וַעֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ שֶׁלֹּא יִתְחַלֵּל בָּנוּ. לֹא לָנוּ ה' לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד. חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ וְשָׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כֹּל פֶּה.

יִהְיוּ לָרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ה' צוּרִי וְגוֹאֲלִי.

פסוקים שנוהגים לאומרם בימי חנוכה

בזמן פתיחת ארון הקודש

נֵר לְרַגְלִי דְּבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי:
נֵר יְיָ נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן:
כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר:
כִּי אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְיָ אֱלֹהַי יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי:
אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה:
וְאַרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד נְכוֹן הַיּוֹם:
לְדָוִד יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְיָ מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד:
קוּמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרֵךְ וּכְבוֹד יְיָ עָלַיִךְ זָרָח:
מֵאֵין כָּמוֹךָ יְיָ גָּדוֹל אַתָּה וְגָדוֹל שִׁמְךָ בִּגְבוּרָה:

סגולות לימי החנוכה

- סגולה נפלאה להתפלל בחנוכה לזכות בזרע של קיימא, בנים זכרים, כי ימי החנוכה מסוגלים לפקידת עקרים ועקרות. ובפרט ביום השמיני של חנוכה הנקרא "זאת חנוכה". (בני יששכר, מאמר חודש כסלו, מערכה ב אות י).

- כמו כן יש להרבות בתפילות בימי החנוכה על הפרנסה, כי ימי החנוכה מסוגלים לפרנסה, ויש רמז לכך בפסוק (בראשית מז, יב:) "לחם לפי הטף" - ט'ף בגימטריא חנוכה. (אביעה סגולות עמוד 217).

סגולה בכל השנה לתמוך ולסייע בידי לומדי התורה, ובפרט בימי החנוכה, שזה מסוגל לתקן פגמי הנפש. (יסוד ושורש העבודה שער יב פ"א).

- ומובא בספרים הקדושים שבחנוכה יש להרבות בצדקה. המקור לכך הם דברי הגמרא במסכת שבת: "אין ירושלים נפדית אלא בצדקה," וחנוכה הוא הזמן המסוגל ביותר לעורר את הגאולה, מחמת שהימים עצמם הם מעין הגאולה. שהרי נר חנוכה הוא מעין עבודת המקדש. לכן, ראוי להרבות בחנוכה בצדקה שזה מביא את הפדות והגאולה.

- מי שזהיר במצוות הדלקת נרות חנוכה, יזכה לחכמה, וינצל מאויבים, ויזכה לקום בתחיית המתים, וינצל מדינה של גיהנם. (סגולות ישראל מערכת ח אות מא). וכן יזכה לאריכות ימים, והרמז בדברי הגמרא (שבת כג, א:) "הנחה עושה מצוה" - הנחה בגימטריא חיים. (והארכת ימים בהוספות, אות סז).

- סגולה להינצל מכל אויבים וליסטים ומקטרגים בזאת השנה, לשמור בכל לילה את הפתילות של נרות החנוכה, ובלילה האחרון אחר שכבו הפתילות ייקח את כל הפתילות של כל השמונה ימים, וישרפם עם שאר השמן שנשאר. (האח נפשנו מערכת ח אות ג).

- סגולה לרפואת הנפש: יאמר פרק ל' בתהילים מזמור המקשר את רפואת הגוף שתלויה בחולי הנפש, המדרש אומר שדוד המלך היה חולה במשך 13 שנה, לא זז מהמיטה בגלל שידע שכל העם חושבים אותו ללא הגון על מעשה בת שבע ואז שלמה חונך את ביהמ"ק, ורוצה להכניס את הארון, והנה בפתח הארון לא זז. כל העם

מחכים ושלמה מבקש: עשה למען שמך והארון לא זז. אומר שלמה: עשה למען העם המחכים והארון לא זז. אמר: "בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך," נפתחו הדלתות ונכנס הארון, יצאה צדקתו של דוד המלך לאור. באותו רגע נרפא דוד וחיבר את המזמור המיוחד "מזמור שיר חנוכת הבית"...

- טוב להסתכל הרבה על הנרות של חנוכה כי ראשי תיבות נפש זה נר פתילה שמן... שזה דברים שקשורים לחנוכה.. וזה מרפא את נפשו את אדם.

- ראשי תיבות "להדליק נר חנוכה "..זה ר"ת אותיות נחל, שזה שם קדוש, ולכן טוב לכוון בשם הזה, וזה מושך על אדם נחל של שפע ברכה הצלחה וכו. '

- שאדם מברך את הברכה שעשה ניסיים לאבותינו... יחשוב על נס שרוצה שהקב"ה יעשה לו.. ומובטח לו שזה שהנס הזה התגשם!!

- סגולה לפרנסה: בשם רבנו מימון אביו של הרמב"ם: סגולה לפרנסה בשפע וזו לשונו: אין להקל במנהג ספינג' והם הצפיחיות בדבש והוא מנהג הקדמונים וכשהם קלויים בשמן הרבה, תהיה לו ברכת פרנסה כל השנה שנא': מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" ומנהג הספינג' אין לבזותו וכל הזריז בו תבוא עליו ברכה ויקרעו שטרי חובותיו.

- בעת הדלקת הנרות נפתחים כל שערי שמים לתפילתנו, בשם רבי חיים פלאג'י מובא כי בשעת הדלקת נרות, נעשה עת רצון במרומים, מידת הדין מתבטלת ומתעוררת מדת הרחמים.

- בימי החנוכה ניתן להתפלל בין על גשמיות בין על רוחניות בין על הטבע בין על ניסים, והקדוש ברוך הוא שומע תפילת כל פה וממלא כל הבקשות לטובה ולברכה. ובעל ה'תפארת שלמה' מציין כי על האדם לכוון בעיקר בתפילתו שיתגדל ויתקדש שמו הגדול, ואחר כך יבקש כל צרכיו בענייני העולם הזה, בגשמיות, בבריאות הגוף ובפרנסה כיוון שההכרח לא יגונה.

- זאת חנוכה: זמן של פקידת עקרות. לומר את הפסוק- אלוקים צבאות שוב נא ופקוד גפן זאת.

- ר"ח טבת זמן שנפטר אברהם אבינו - שראה את ישמעאל חוזר בתשובה. טבת - תקבר בשיבה טובה. זמן להתפלל על כל מי שרוצים שיחזור בתשובה.

סגולה לפרנסה ולהצלחה

- מובא בספר יקרא דעלמא בשם ספרי הקדמונים מי שיקנה ביום אחרון של חנוכה את העליה של זאת חנוכת המזבח שמובא בה סך נדבת נשיאי ישראל לתרומת המשכן, זוכה בברכת שמים עד כדי שהוא וזרעו אחריו ירבה ממונם ורכושם כדי להספיק לזקוקים לכך כל צרכיהם מעתה ועד עולם, בכל זמן שיקיימו רצון הבורא ית"ש ויזכו לשפע לזרע של קיימא, ובנים זכרים, ומזוני רויחא שלא יפסקו כדבר שנאמר "הָבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצָר וְיִהְיוּ טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר ה' צְבָאוֹת אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֵת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד בְּלִי דָי" (מלאכי ג, י). וישתדל לקנות עליה זאת בלא פחות מ- דָי זהובים עד כאן לשונו.

- מי שזהיר במצוות הדלקת נרות חנוכה, יזכה לחכמה, וינצל מאויבים, ויזכה לקום בתחיית המתים, וינצל מדינה של גיהנם. (סגולות ישראל מערכת ח אות מא) . וכן יזכה לאריכות ימים, והרמז בדברי הגמרא (שבת כג, א): "הנחה עושה מצוה"- הנחה בגימטריא חיים (86).

- נר שמיני מסוגל להיפקד בזרע של קיימא וללידה קלה: אומר הרבי מרוז'ין וזו לשונו: אותה הפעולה שצדיקי הדור הגדולים ביותר אינם יכולים לפעול בתפילת נעילה ביוה"כ, יכול כל יהודי פשוט לבקש ולפעול בדמעות שישפוך מול הנרות ביום זאת חנוכה. אדם צריך להשתדל ולהשקיע ביום זה זמן וכוחות לבקש על רוחניות, אהבה, יראת ה', זוגיות, ילדים צדיקים וחיזוק באמונה.

- נשים עקרות תגדנה את הפסוק: "אלוהים צבאות שוב נא הבט משמיים וראה ופקוד גפן זאת". בזאת חנוכה נבקש שהאישה שרוצה פרי בטן תן לה כגפן פוריה ולא כאשכול שכול. מה מיוחד ביום השמיני? ככתוב בדברי חז"ל "בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא."

- בכל יום מימי החנוכה - פועלת מידה אחרת: בשם המקובלים ידוע כי בכל יום מימי חנוכה מתעוררת מידה אחרת משבחי הקדוש ברוך הוא שאומרים בברכת 'יוצר אור' בתפילת שחרית: 'פועל גבורות' - נר ראשון. 'עושה חדשות' - נר שני. 'בעל מלחמות' - נר שלישי. 'זורע צדקות'- נר רביעי. 'מצמיח ישועות'- נר חמישי. 'בורא רפואות'- נר שישי. 'נורא תהילות'- נר שביעי. 'אדון הנפלאות'- נר שמיני.

מכאן נראה כי ביום 'זאת חנוכה' נשפעת המידה של 'אדון הנפלאות', וביום זה הנהגת הפלאות והניסים נעשית כמו טבע ביום זה.

- כתב הבן איש חי (שנה ראשונה פרשת וישב) "ומנהגנו להדליק שמן למאור לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס זיע"א ביום ראש חודש טבת."

- ומדוע להדליק נר לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס זיע"א? אלא מכיון שאנחנו נמצאים בימים של חנוכה - ימים של ניסים ונפלאות, ומי לנו גדול ומלומד בניסים יותר מרבי מאיר בעל הנס זיע"א, אשר שמו מפורסם לתהילה ולתפארת בכל קצוות תבל ועשה הרבה אותות ומופתים בכל הארץ בבחינת "צדיק גוזר וה' מקיים".

- רבי חיים פלאג'י מסביר את מהות הסגולה: "ראוי לכל בר ישראל שבימי חנוכה, ובפרט ביום ראש חודש טבת, יתנדב לקופת התנא האלוקי רבי מאיר בעל הנס. והוא דבר גדול בימים האלה לעשות כן ויראה פועל השם מפלאות."

- עוד מוסיף הרב פלאג'י: "וכן נהגו להדליק נר בראש חודש טבת לכבוד נשמת אברהם אבינו, שזהו יום פטירתו.

אמרי שמואל

בענייני התורה והמוסר
מדרש והלכה
על חג החנוכה

תוכן הענינים

- חנוכה הוא זמן מיוחד מאוד זמן של אור גדול וזמן של ניסים ונפלאות..... **מג**
- שעשה ניסים לאבותינו..... **מג**
- מודים על הכח להילחם..... **מד**
- יעקב חבל נחלתו..... **מה**
- נר לכבוד התנא רבי מאיר בעל הנס..... **מה**
- הילולת אברהם אבינו ..... **מה**
- חנוכה - עת האור..... **מה**
- אדון הנפלאות..... **מה**
- כל צמא לכו למים..... **מו**
- חושך - זו מלכות יוון..... **מו**
- אור חנוכה נשאר לכל השנה..... **מו**
- חנוכה לא יתבטל לעולם..... **מז**
- עם ישראל נמשלו לזית..... **מז**
- שבת מילה חודש ..... **מח**
- רק על ידי ייסורים יחזרו בתשובה..... **מט**
- מסירות נפש - סוד הכח של עם ישראל ..... **מט**
- אפילו אדם יחיד יש בכוחו לעשות שינוי גדול..... **נ**
- מסירות נפשם של ילדי ישראל..... **נא**
- מהיכן הכוח למסור נפש?..... **נג**
- למה מדליקים נרות חנוכה?..... **נג**
- האור נמשך לנצח ..... **נג**
- כח האחדות ..... **נד**
- איזה אור מבקש הקב"ה?..... **נד**
- עם ישראל מעל כל אומות העולם ..... **נה**

- אין יאוש בעולם כלל ..... נה
- אל ימנע עצמו מן הרחמים ..... נו
- העצבות - שורש כל העבירות ..... נו
- סגולת השמחה - וסכנת העצבות ..... נז
- שמח נפש עבדך ..... נז
- לפעמים צריך להסתפק במועט ..... נח
- כח סיפורי צדיקים ..... נט
- בכח השמחה להפוך הפסד לברכה גדולה ..... ס
- הכח הוא רק מלמעלה ..... סא

ימי החנוכה

חנוכה הוא זמן מיוחד מאוד זמן של אור גדול וזמן של ניסים ונפלאות

הגמרא אומרת (שבת כא ב) "שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה", כלומר שבזמן החשמונאים לא קבעו מיד את ימי חג חנוכה לימים של הלל ושמחה אלא בשנה הבאה, ולכאורה למה רק לשנה אחרת למה לא באותה שנה?

אלא אומר רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה וע"ע ב'בני יששכר' מאמר הלל והודאה אות פא), שרק בשנה הבאה כשהרגישו את האור הרוחני שחזר להאיר בימי החנוכה, הבינו שהנסים הללו נחקקו לנצח.

ואומר רבינו האר"י הקדוש, דע לך שלזמן יש כח גדול, וכל שנה כשמגיעים ימי החנוכה מתעורר בשמים אותו עת רצון שהיה בימי החשמונאים, וכל שמונת ימי חנוכה נחקקו בשמים לזמן שמסוגל לניסים ונפלאות, ולכן מברכים בכל שמונת ימי חנוכה שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, שכמו שהקב"ה עשה ניסים בימים ההם בזמן החשמונאים, כך הקב"ה עושה ועתיד לעשות ניסים בזמן הזה.

וכתוב בזוהר הקדוש שיש שלושים ואחד היכלות של רחמים בשמים, ופעמים שער אחד פתוח ופעמים שניים, אבל יש זמן אחד בשנה שכל השלושים ואחד שערי רחמים פתוחים והוא בזמן שנרות החנוכה דולקין, ולכן בזמן שנרות החנוכה דולקין הוא זמן שכדאי לאדם לעמוד מול נרות החנוכה ולהתפלל ולבקש מהקב"ה כל מה שצריך בו ישועה, ואומר רבינו חיים פלאג'י ז"ל (מועד לכל חי סימן כ"ז אות כ"ג) שחנוכה הוא זמן המסוגל לביאת המשיח, כי משיח ר"ת מ'דליקין ש'מונה י'מי ח'נוכה.

שעשה ניסים לאבותינו

ורבותינו ז"ל תיקנו לברך בכל שמונת ימי חנוכה את ברכת שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ושואל רבינו החפץ חיים שאם נסתכל בהיסטוריה של עם ישראל, נראה שלאורך כל הדורות

היו הרבה ניסים גדולים וגלויים כמו בנס של קריעת ים סוף, וכן במעמד הר סיני וכן בבית המקדש היו נעשים בכל יום עשרה ניסים גדולים, ומה מיוחד דווקא בנס של חנוכה שקבעו חכמים לברך ברכת שעשה ניסים יותר משאר הניסים שנעשו לעם ישראל, ולא תיקנו לברך עליהם ברכת שעשה ניסים.

ויותר מזה, שהגמ' (תענית כה א) מספרת על התנא הקדוש רבי חנינא בן דוסא שהיה עני, וערב שבת אחת ראה את ביתו בוכה ושאל אותה - בתי מפני מה את בוכה? אמרה לו - באתי להדליק נרות שבת, ונתחלף לי הכלי של השמן בכלי של החומץ ולכן אני בוכה, אמר לה רבי חנינא - בתי אל תדאגי, מי שאמר לשמן שידלוק יאמר לחומץ שידלוק, ומספרת הגמרא שהנר דלק בנס עד מוצאי שבת, ולכאורה הנס של רבי חנינא בן דוסא יותר גדול מנס פך השמן, כי בנס פך השמן הנס היה שכמות שמן של יום אחד דלקה שמונה ימים, ואליו לרבי חנינא בן דוסא אירע נס גדול יותר שחומץ דלק במשך כל השבת כולה.

אלא אומר רבינו החפץ חיים, שהמלחמה של היוונים בעם ישראל לא הייתה כמו כל המלחמות שיש בעולם, שכל המלחמות הם כדי לכבוש עוד חלקת אדמה או בשביל כסף או בשביל כבוד, אבל היוונים רצו דבר אחד - לעקור את התורה הקדושה ולעקור את הנשמה היהודית, היוונים רצו להשכיח את התורה הקדושה מעם ישראל, ולכן תיקנו חכמים דווקא על נס חנוכה לברך ברכת שעשה ניסים לאבותינו, כדי שנזכור בכל שמונת ימי חנוכה שהיוונים רצו לעקור את התורה, אבל בסופו של דבר היוונים הם אלו שנאבדו מן העולם, ואילו נרות החנוכה ממשיכים לדלוק בבתי ישראל כבר יותר מאלפיים שנה.

מודים על הכח להילחם

בחנוכה אנו מזכירים בתפילה (בנוסח האשכנזי), על הנסים ועל הנפלאות **ועל המלחמות** שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ולכאורה למה תיקנו חכמים לומר 'ועל המלחמות', היה צריך לומר **ועל הניצחונות** שהנס הוא שהחשמונאים ניצחו את היוונים,

אלא אומר הרב מפוניבז' זצ"ל שהמלחמה עם היוונים לא הסתיימה אלא היא מתנהלת בכל יום, בתוכנו ומחוצה לנו ובכל יום יש לנו מלחמה כנגד האויבים מבחוץ ומבפנים, המלחמה מבפנים היא שהיצר הרע רוצה להשכיח מאתנו את התורה ואת המטרה שלשמה באנו לעולם הזה, והמלחמה מבחוץ היא שבכל דור יש מי שנלחם כנגד התורה ורוצה להשכיח מאתנו את התורה, ורוצה שנלמד מתרבות יוון ונחייה כמו הגויים ונתבולל בגויים, לכן אנו עדיין נמצאים במלחמה תמידית ולכן אנו אומרים **ועל המלחמות** ולא אומרים **ועל הניצחונות** כי המלחמה עדיין לא הסתיימה.

יעקב חבל נחלתו

רבינו הקדוש רבי חיים מוולוז'ין אומר (נפש החיים הגהה בשער א' פ"ה), שכשיהודי בא לקיים מצוה יצר הרע אומר לו - מה בסך הכל אתה עושה דבר קטן ביותר, אבל צריך יהודי לדעת שבשעה שהוא מקיים מצוה ואפילו הקטנה ביותר בכח המצווה שהוא עושה לנענע את כל העולמות העליונים, וכך פירש רבי חיים מוולוז'ין את הפסוק (דברים לב ט) "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", ואמר רבי חיים מוולוז'ין שהפירוש הוא שהטבע בעולם שאם לוקחים חבל ומנענעים אותו בצד אחד, גם הקצה השני של החבל מתנענע, וכך אנו צריכים לזכור שאנחנו עם ישראל קשורים לבורא עולם כמו בחבל, וכל פעולה שאנו עושים כאן בעולם הזה אנו מנענעים את החבל, וכשמנענעים קצה אחד של החבל גם הקצה השני של החבל מתנענע, ולכן כשיהודי בא להדליק נרות חנוכה הוא צריך לדעת שבפעולה הקטנה הזאת שהוא עושה בהדלקת נרות החנוכה, הוא מנענע את כל העולמות העליונים, ובשעה שהוא מדליק את נרות החנוכה האור נרות החנוכה מאיר בעולמות העליונים מאוד.

נר לכבוד התנא רבי מאיר בעל הנס

הרב הבן איש חי (שנה א וישב כח) כותב, שיש סגולה מיוחדת לישועה והצלחה שבליל ראש חודש טבת ידליק נר ויתן צדקה לכבוד התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, ויאמר שלוש פעמים "אלהא דמאיר ענני", ויבקש מהקב"ה כל מה שצריך בו ישועה ומובטח לו שבקשתו תתקבל בשמים.

והוא משום שהתנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס היה מלומד בניסים, ובימי החנוכה שהוא זמן המסוגל ביותר לניסים ונפלאות, יש סגולה מיוחדת לישועה.

הילולת אברהם אבינו

כמו כן ראש חודש טבת הוא יום ההילולא של אברהם אבינו כמו שמובא בספר הקרניים שחיברו רבי יצחק בן הראב"ד, כמ"ש (בראשית טו טו) "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום תיקבר בשיבה טובה", ת'קבר ב'שיבה ט'ובה ר"ת טב"ת.

חנוכה - עת האור

חנוכה הוא זמן שבו הקב"ה האיר לעם ישראל באור גדול מאוד, ובזמן הזה בכל שנה ושנה יש כח לכל יהודי באופן פרטי לצאת מן החושך אל האור, ולצאת מכל צרה ולראות ברכה והצלחה.

ובחנוכה נעשו לאבותינו שני ניסים, הנס הראשון הוא הניצחון במלחמה המעטים כנגד הרבים, והנס השני הוא נס פך השמן שכמות שמן שאמורה להספיק ליום אחד הספיקה לשמונה ימים.

אדון הנפלאות

רבותינו ז"ל תיקנו לנו בברכת יוצר אור לומר לקב"ה שמונה שבחים, פועל

גבורות, עושה חדשות, בעל מלחמות, זורע צדקות, מצמיח ישועות, בורא רפואות, נורא תהילות, אדון הנפלאות, ומובא בספר היראים ששמונת השבחים הללו הם כנגד שמונה ימי חנוכה, וכל שבח הוא כנגד יום אחד מימי החנוכה, ובכל יום מימי החנוכה מתעוררת מידה אחרת משבחי הקב"ה, ונר שישי של חנוכה הוא כנגד בורא רפואות ובו יש כח מיוחד של רפואה.

ונר שמיני של חנוכה 'זאת חנוכה' הוא כנגד אדון הנפלאות, שביום שמיני של חנוכה הקב"ה מתנהג עם כל יהודי מעל הטבע בניסים ונפלאות.

כל צמא לכו למים

אומר רבינו החפץ חיים שהטבע בעולם הוא, שאם ייקח אדם קערה גדולה עם שמן וישפוך על השמן מים בכמות שיש בה כדי למלא את כל הקערה, רק השמן יישפך אפילו שהשמן היה בקערה לפני המים, כי השמן מטבעו הוא צף למעלה, ומכאן אנו למדים עצה גדולה כיצד לדחות מליבנו וממוחנו את כל המחשבות המרות והקשות ואת כל הדאגות, והיא שהרי השמן הוא דבר מר ומי שמכניס לימוד תורה למחשבתו מיד כל הדאגות הולכות ממנו, כי התורה נמשלה למים שנאמר (ישעיה נה א) "הוי כל צמא לכו למים" ואין מים אלא תורה, לכן ילמד תורה ועל ידי שילמד תורה כל הדאגות ילכו ממנו.

חושך - זו מלכות יוון

דרשו חז"ל (בראשית רבה ב ד): "והארץ היתה תוהו ובוהו, וחושך על פני תהום. חושך - זו מלכות יוון". שהחשיכה את עיניהם של עם ישראל, שהיוונים גזרו גזירות קשות מאוד על עם ישראל.

והיוונים נלחמו בכל כוחם בעם ישראל, והמלחמה הייתה רק על דבר אחד, מלחמה על התורה הקדושה, שהיוונים רצו לעקור את התורה הקדושה מעם ישראל, רצו לעקור את הנשמה היהודית, לכן הנס נעשה דווקא בשמן כי השמן אותיות נשמה.

ומכיוון שהיוונים רצו לכבות את האור של התורה הקדושה, ולהשכיח את התורה מעם ישראל כמו שאנחנו אומרים בתפילה 'להשכיחם תורתך', לכן דווקא בימי החנוכה צריך להרבות בלימוד התורה, והאור שיוצא מנרות החנוכה רומז לאור של התורה, כמו שכתוב (משלי ו כג) "כי נר מצוה ותורה אור".

והיוונים אפילו שהיו אימפריה גדולה מאוד כבר אבדו מן העולם, אבל נרות החנוכה כבר יותר מאלפיים שנה דולקים בבתיהם של עם ישראל, ובכך אנו מפרסמים את הנס ומראים לכל העולם שעם ישראל ניצחו את היוונים.

אור חנוכה נשאר לכל השנה

הרב הקדוש האדמו"ר בעל השפת אמת כותב, שבכל החגים בסיום החג עושים

הבדלה אבל בסוף ימי החנוכה לא עושים הבדלה, ולכאורה מדוע לא תיקנו חכמים לעשות הבדלה בסוף ימי החנוכה?

אלא אומר השפת אמת, דע לך - כי הקדושה של חג החנוכה אינה פוסקת וההשפעה והאור המיוחד של חנוכה מלווים את היהודי למשך כל השנה כולה, ולכן קבעו חכמים להניח את החנוכייה מצד שמאל למזוזה, שכמו שהמזוזה קבועה בפתח הבית כל השנה כולה, כך האור של נר החנוכה משפיע ברכה לבית כל השנה כולה.

חנוכה לא יתבטל לעולם

נאמר במדרש משלי (פרשה ט) שכל החגים עתידין לעתיד לבוא להתבטל, חוץ מחנוכה ופורים שאינם בטלין לעולם.

ולכן כשמברכים על מצוות הדלקת נר החנוכה, לא מברכים 'על הדלקת נר חנוכה', אלא 'להדליק נר חנוכה' בלשון עתיד, כדי לרמוז שנר חנוכה ידליקו אותו לעולם עד סוף כל הדורות.

ושואל רבנו רבי דוד בן זימרא זצוק"ל (שו"ת הרדב"ז ח"ב ס' תרסב) המכונה הרדב"ז, הרי התורה היא נצחית ולא תתבטל לעולם, ואחד משלושה עשר עיקרים של התורה הקדושה הוא להאמין שהתורה לא תשתנה בשום זמן ח"ו, א"כ איך אפשר לומר שכל החגים עתידין להתבטל חוץ מפורים? הרי כל המועדות הללו כתובים בתורה.

אלא אומר הרדב"ז שברור שבשום מצב ח"ו לא תתבטל שום מצוה מן התורה, אלא הכוונה היא שלעתיד לבוא בביאת המשיח יהיה כל כך רוב טוב וברכה לעם ישראל, עד שכל ימות השנה יהיו ימים טובים ולא יהיה הבדל בין חג פסח וחג הסוכות לשאר ימות השנה, כי גם בשאר הימים יהיה שמחה כמו בחגים עצמם ולא יהיה ניכר ההבדל, אבל בפורים תהיה שמחה כל כך גדולה עד שירגישו את השמחה היתרה יותר משאר הימים. עכ"ד.

ואפשר לומר שה"ה בחנוכה יהיה כל כך שמחה עד שיזכרהו לנצח.

עם ישראל נמשלו לזית

בנביא ירמיה (יא טז) כתוב "זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך", רואים אנו שהנביא המשיל את עם ישראל לזית, ושואלים חז"ל (ש"ר לו א) מדוע נמשלו עם ישראל דווקא לזית יותר משאר הפירות?

ואומרים רבותינו ז"ל, שבשמן היוצא מן הזית יש שלוש תכונות שאין בפירות אחרים, דבר ראשון שהוא צף מעל כל שאר המשקים, דבר שני שהוא לא מתערב עם שאר המשקים, והדבר השלישי הוא שהשמן יוצא מן הזית רק לאחר שחובטין בו ומכים אותו, ושלוש תכונות אלו יש בעם ישראל.

התכונה הראשונה: שכמו שהשמן צף למעלה מעל כל המשקים כך עם ישראל הוא מעל כל אומות העולם, ומכיוון שגם הגויים יודעים שעם ישראל הוא מעליהם

והוא העם המובחר, לכן הם שונאים את עם ישראל.

והתכונה השנייה: שכמו שהשמן לא מתערב עם שאר משקים כך עם ישראל לא יכול להתבולל בגויים, וכל המהות והייחודיות של עם ישראל היא שהוא מובדל מהגויים, וכמו שנאמר בתורה (דברים ז ו) "כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך", וכן (במדבר כג ט) "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", שקדושה לא יכולה להתערב בטומאה.

ועד היום המלחמה הזו עדיין קיימת, שהגויים רוצים שהיהודים יתבוללו בהם ושיהודים יתחתנו עם גויות, וגם בזמננו יש רח"ל יהודים שמתבוללים בגויים ונאבדים מן העם היהודי, הרי יהודי שיאכל ביום כיפור ויהודי שיאכל חזיר ואפילו יהודי שילך להתפלל בכנסייה של הנוצרים הוא נשאר יהודי, כי יהודי תמיד נשאר יהודי ולא משנה מה הוא יעשה, אבל יהודי שמתחתן עם גויה הילדים שלו הם כבר לא יהודים והוא נכחד מן היהדות.

והתכונה השלישית: שכמו שהשמן יוצא מהזית רק אחרי שחובטין בו, כך יהודי חוזר בתשובה רק כשיש לו בעיות וייסורים, ואילו אדם כשהכל טוב לו הוא שוכח מבורא עולם, וכמו שנאמר (דברים ח יא-יד) "השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך לבלתי שמור מצותיו ומשפטיו וחוקותיו אשר אנכי מצווך היום: פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת: ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה: ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים", יהודי נזכר בבורא עולם רק כשיש לו איזו בעיה בפרנסה או אם אחד מבני ביתו אינו בקו הבריאות, מיד הוא מחפש להתקרב ולהתחזק.

וכשהלב אטום לבורא עולם אפילו יהודי שרואה ניסים גלויים לא מתעורר לתשובה, ולכן במצב כזה מיד הקב"ה מביא על האדם ייסורים, וכשבאים ייסורים האדם מתעורר לתשובה, יהודי צריך תמיד לזכור גם כשטוב לו שלא לשכוח את בורא עולם, והגמרא אומרת (ברכות י ב) שבזמן חזקיהו המלך היה ספר ובו היה כתוב כל הרפואות לכל המחלות, וכשאדם היה חולה היה פותח את הספר הזה והיה עושה על פי מה שכתוב בו והיה מבריא, וכשראה חזקיהו המלך שהפסיקו עם ישראל להתפלל לקב"ה גנז את ספר הרפואות, ואמר לקב"ה - ריבונו של עולם, לא טוב לאדם להיות בריא עד יום מותו, אלא מתוך שחולה הוא מיד מתעורר להתפלל ועושה תשובה.

שבת מילה חודש

היוונים רצו שהיהודים יתייוונו וילמדו מתרבות הגויים ויחיו כמו הגויים ויתבוללו בגויים, ולכן כל המצוות המבדילות בין יהודים לגויים גזרו על היהודים שלא יקיימו אותם, והדבר הראשון שמבדיל בין יהודי לגוי זו ברית המילה ולכן גזרו היוונים על היהודים שלא יעשו ברית מילה, והדבר השני שמבדיל בין יהודי

לגוי זו שמירת השבת, שעל הגויים נאמר (בראשית ח כב) "יום ולילה לא ישבותו" וגוי ששבת חייב מיתה, והדבר השלישי המבדיל בין יהודי לגוי אלו המועדות חג הפסח חג השבועות וחג הסוכות, ולכן גזרו היוונים על קידוש החודש כי אם לא יידעו מתי ראש חודש לא ידעו מתי חלים החגים.

ורוב היהודים בארץ ישראל הלכו והתייוונו, והיו היוונים משכנעים את היהודים שכל מי שיתייוון ימנו אותו שר ומושל, ומרוב הגזירות הקשות רוב היהודים לא עמדו בניסיונות והלכו והתייוונו.

רק על ידי ייסורים יחזרו בתשובה

בספר מלכים (א יח) מסופר שכשמלך אחאב על ישראל היו כולם עובדי עבודה זרה, וכשראה אליהו הנביא איך כל בני ישראל התרחקו מהקב"ה וכל מה שהוכיחם לא שמעו אליו, התפלל לקב"ה שלא ירדו גשמים וכך היה שבמשך שלוש שנים היתה בצורת ולא ירדו גשמים והרבה אנשים מתו ברעב, ואחרי שלוש שנים ציווה ה' על אליהו להראות לאחאב בהר הכרמל ואמר אליהו הנביא לאחאב - בא ונעשה מבחן ונראה מי האלוקים, האם ה' הוא האלוקים או העבודה הזרה, ועשו מזבח אחד לה' ומזבח שני לעבודה זרה ובאו כל עם ישראל, ועמד אליהו ואמר - כך יהיה המבחן יש כאן שני מזבחות והיכן שתרד אש מן השמים הוא האלוקים האמתי, ונביאי השקר הכינו קרבן לעבודה זרה והתפללו שהקרבן יתקבל, ומהבוקר עד הצהריים הקרבן עומד ולא ירדה אש מן השמים, ובשעת המנחה עמד אליהו הנביא והתפלל לקב"ה שיוריד אש מן השמים על הקורבן, כדי שכולם יראו שה' הוא האלוקים ומיד ירדה אש מן השמים, וראו כל עם ישראל והשתחוו לה' ואמרו כולם 'ה' הוא האלוקים ה' הוא האלוקים' וחזרו כולם בתשובה.

ושואל הרב לייב חסמן בספרו אור יהל (פרשת כי תשא) מדוע היה צריך אליהו לחכות שלוש שנים שיסבלו עם ישראל מהרעב וימותו אנשים נשים וטף, וכי לא היה יכול לעשות את המבחן מיד והיה מוכיח לכולם שה' הוא האלוקים? ומדוע חיכה שלוש שנים?

אלא ללמדנו שרק כאשר באים ייסורים יהודי מתעורר בתשובה בכל ליבו, אבל כל זמן שאין ייסורים אפילו שרואה נס גלוי לא מתעורר לתשובה, ולכן אף על פי שאליהו הנביא עשה נס גדול מאוד וירדה אש מן השמים לעיני כל עם ישראל אלמלי היו רעבים וצמאים לא היו מתעוררים לתשובה, כי ליבם היה אטום ומה שפותח את הלב אלו רק הייסורים.

מסירות נפש - סוד הכח של עם ישראל

כתוב במגילת חשמונאים שבמשך שלוש שנים היוונים העמידו פסל בתוך קודש הקודשים, והיו מקריבים קורבן חזיר על גבי המזבח, עד שקם יהודי אחד בשם

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול ולקח את חמשת בניו והיה קורא בקול גדול מי לה' אלי, ויצא להילחם ביוונים ועשה הקב"ה למתתיהו ניסים גדולים, ולכל מקום שהלך היו יורדים מלאכים מן השמים ונלחמים ביוונים מכות חזקות עד שניצחו במלחמה, והוא מה שאנו אומרים בתפילה 'מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים'.

"ויהודה יצא אך במתי מעט לקראתם. ויהי בראותם את מחנה האויבים ויאמרו הנה אנחנו יוצאים במתי מעט היאך נעמוד לפני החיל הנורא הזה? ויען יהודה ויאמר היד ה' תקצר לתת רבים ביד מעטים, ואם יש מעצור לו להושיע ברב או במעט?" (ספר חשמונאים פרק ג). "ויהי בראותם את מחנה האויבים כי עצום הוא, וייראו. ויאמר יהודה אליהם אל תיראו מהם מפני המונם ואל תחפזו מפני רוב כוחם". (שם פרק ד).

וזהו סוד הכח של עם ישראל, מסירות נפש, שכשיהודי מוסר נפשו על קידוש השם מיד הקב"ה עושה לו ניסים ונפלאות, ובזכות יהודי אחד שמסר את נפשו על קידוש השם הקב"ה מציל עם שלם, ובזכות מסירות נפשו של מתתיהו בן יוחנן כהן גדול הקב"ה עשה את כל הנס הגדול של חנוכה.

אפילו אדם יחיד יש בכוחו לעשות שינוי גדול

מחג החנוכה אנו למדים שיש כח אפילו לאדם יחיד לעשות שינוי גדול, ולפעמים אדם חושב מה יועיל מה שאני אומר ומה שאני אעשה, הרי אני יחיד כנגד רבים והיחיד לא יכול לנצח את הרבים, אבל מחנוכה אנחנו לומדים שגם היחיד יכול לנצח את הרבים.

רבינו החפץ חיים אומר שחנוכה בא ללמד אותנו לדורות עולם, שגם אם רואים חושך וערפל גדול, בכח יהודי אחד להדליק נר קטן ולדחות את כל החושך, וכך היה בזמן היוונים שקומץ קטן של יהודים שמסרו נפשם כדי לא להיתייוון, הקב"ה עזר להם ועשה להם ניסים ונפלאות.

וכך אנו רואים בתורה, שיוסף הצדיק היה נער עבד במצרים ותפשה אותו בבגדו אשת פוטיפר שיעבור עמה עבירה, ואומרת לנו התורה (בראשית לט יב) "וינוס ויצא החוצה" במסירות נפש גדולה, ובזכות מסירות הנפש הזו זכו כל עם ישראל לקריעת ים סוף, כמו אומר המדרש (ילקו"ש בראשית לט יב) "שמעון איש קטרון אומר, בזכות עצמותיו של יוסף קרע הים לפני ישראל, שנאמר (תהלים קיד ג) "הים ראה וינס", בזכות וינס ויצא החוצה". בזכות יוסף שכתוב אצלו "וינוס ויצא החוצה" זכו עם ישראל לנס מעל הטבע של קריעת ים סוף, ואומר הגאון מווילנא זיע"א שאם יוסף הצדיק לא היה עומד בניסיון לא הייתה קריעת ים סוף וכל עם ישראל היו טובעים בים, ורק בזכות מסירות הנפש של יהודי אחד זכו כל עם ישראל, וכך בחנוכה בזכות מסירות נפשם של כמה

יהודים מועטים, הקב"ה עשה ניסים גדולים לעם ישראל וניצחו המעטים את הרבים.

מסירות נפשם של ילדי ישראל

המדרש מספר (איכה רבתי נ) "מעשה במרים בת נחתום שנשבית היא ושבעה בניה... הביא את הראשון ואמר לו השתחווה לצלם, אמר לו חס ושלום איני משתחווה לצלם. אמר לו למה, מפני שכך כתיב בתורתנו (שמות כ ב): אנכי ה' אלוקיך, מיד הוציאו והרגו.

הוציא השני ואמר לו השתחווה לצלם, אמר לו חס ושלום, אחי לא השתחווה ואני איני משתחווה. אמר לו למה, אמר לו שכך כתיב בתורה (שמות ב ג): לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני, מיד גזר עליו והרגוהו.

הוציא השלישי ואמר לו השתחווה לצלם, אמר לו איני משתחווה. אמר לו למה, [אמר לו שכתוב בתורה] (שמות לד יד): כי לא תשתחווה לאל אחר, מיד גזר עליו והרגוהו.

הוציא הרביעי ואמר פסוקיה (שמות כב יט): זבח לאלוקים יחרם, גזר עליו והרגוהו.

הוציא החמישי ואמר גם הוא פסוקיה (דברים ו ד): שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, מיד גזר עליו והרגוהו.

הוציא הששי ואמר גם הוא פסוקיה (שמות ז כא): כי ה' אלוקיך בקרבך אל גדול ונורא, גזר עליו והרגוהו.

הוציא השביעי והוא היה קטן שבכולן, אמר, בני השתחווה לצלם, אמר לו חס ושלום. אמר לו למה, אמר לו שכן כתיב בתורתנו (שמות ד לט): וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ולא עוד אלא שנשבענו לאלוהינו שאין אנו ממירין אותו באל אחר, שנאמר (שמות כו יז): את ה' האמרת היום, וכשם שנשבענו לו כך נשבע לנו שאין ממירנו באמה אחרת, שנאמר (שמות כו יח): וה' האמירך היום.

אמר לו קיסר אחיך שבעו ימים ושבעו חיים וראו טובה, ואתה קטן לא שבעת ימים ולא שבעת חיים ולא ראית טוב בעולם, השתחווה לצלם ואעשה בך טובות, אמר לו כתיב בתורתנו (שמות טו יח): ה' ימלוך לעלם ועד, ואומר (תהלים י טז): ה' מלך עולם ועד אבדו גוים מארצו, ואתם בטלים ואויביו בטלים. בשר ודם היום חי ולמחר מת, היום עשיר ולמחר עני, אבל הקדוש ברוך הוא חי וקים לעולם ולעולמי עולמים.

אמר לו קיסר, ראה אחיך הרוגים לפניך, והריני משליך טבעתי לארץ לפני הצלם והגביהה כדי שידעו הכל ששמעת לקולי. אמר לו חבל עליך קיסר, מה אם אתה מתיירא מבני אדם שכמותך, אני לא אתיירא ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא אלהי עולם. אמר לו וכי יש אלוה לעולם? אמר לו אללי עליך קיסר, וכי עולם של הפקר ראית.

אמר לו וכי יש פה לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ה): פה להם ולא ידברו, ובאלוקינו כתיב (תהלים לג ו): בדבר ה' שמים נעשו. אמר לו וכי יש עיניים לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ה): עיניים להם ולא יראו, ובאלוקינו כתיב (זכריה ד י): עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. אמר לו וכי יש אזנים לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ו): אזנים להם ולא ישמעו, ובאלוקינו כתיב (מלאכי ג טז): ויקשב ה' וישמע. אמר לו וכי יש אף לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ו): אף להם ולא יריחון, ובאלוקינו כתיב (בראשית ח כא): וירח ה' את ריח הניחוח. אמר לו וכי יש ידיים לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ז): ידיהם ולא ימישון, ובאלוקינו כתיב (ישעיה מח יג): אף ידי יסדה ארץ. אמר לו וכי יש רגלים לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ז): רגליהם ולא יהלכו, ובאלוקינו כתיב (זכריה יד ד): ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים. אמר לו וכי יש גרון לאלוקיכם? אמר לו באלוקיכם כתיב (תהלים קטו ז): לא יהגו בגרונם, ובאלוקינו כתיב (איוב לז ב): והגה מפיו יצא.

אמר לו אם יש בו כל המידות הללו באלוקיכם מפני מה אינו מציל אתכם מידי כמו שהציל לחנניה מישאל ועזריה מיד נבוכדנצר. אמר לו חנניה מישאל ועזריה כשרים היו ונבוכדנצר מלך הגון היה לעשות נס על ידו, אבל אתה אינך הגון ואנו נתחייבנו מיתה לשמים, אם אין אתה הורגנו הרבה הורגים יש למקום, הרבה דובים הרבה זאבים וארויות ונחשים ונמרים ועקרבים שיפגעו בנו ויהרגונו, אלא לסוף הקדוש ברוך הוא עתיד לפרע ממך את דמינו, מיד גזר עליו להורגו.

אמרה לו אמו בחיי ראשך קיסר תנה את בני ואחבקהו ואנשקהו. נתנוהו לה... אמרה לו בחיי ראשך קיסר הרגני תחלה ואחר כך הרגהו, אמר לה קיסר איני שומע לך מפני שכתוב בתורתכם (ויקרא כב כח): ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, אמרה לו שוטה שבעולם כבר קימת כל המצוות ולא נשאר לך אלא זו בלבד, מיד ציווה עליו להרגו.

נפלה אמו עליו והייתה מחבקתו ומנשקתו ואמרה לו בני, לך אצל אברהם אביכם ואמר לו כך אמרה אמי אל תזוח דעתך עליך ותאמר בניתי מזבח והעליתי את יצחק בני, הרי אמנו בנתה שבעה מזבחות והעלתה שבעה בנים ביום אחד, אתה ניסיון ואני מעשה, עד שהייתה מנשקתו ומחבקתו גזר עליו והרגוהו עליה, וכיון שנהרג שערו חכמים שנותיו של אותו תינוק ונמצא בן שתי שנים ושש חדשים ושש שעות ומחצה.

באותה שעה צעקו כל אמות העולם ואמרו מה אלוקיהם של אלו עושה להם שכך נהרגין עליו בכל שעה, ועליהם כתיב (תהלים מד כג): כי עליך הרגנו כל היום.

לאחר ימים נשתטית אותה האישה ונפלה מן הגג ומתה, לקים מה שנאמר

(ירמיה טו ט): אמללה ילדת השבעה, ובת קול יוצאת ואומרת (תהלים קיג ט): אם הבנים שמחה, ורוח הקדש צווחת ואומרת: על אלה אני בוכייה".

מהיכן הכוח למסור נפש?

שואל רבותינו מדוע אמרה מרים בת נחתום לבנה - לך תאמר לאברהם אבינו אתה הקרבת בן אחד ואני הקרבתי שבעה? וכי היא חלילה מתגאה עליו?

אלא מבארים רבותינו שהיא פנתה לאברהם אבינו ואמרה - רק בזכות שאתה עמדת בניסיון והקרבת בן אחד, נתת לי את הכוחות להקריב שבעה בנים, אבותינו הקדושים הטמיעו בנו מידות טובות, עמדו בניסיונות רבים והנחילו לנו את הדרך.

הגמרא (ברכות כ א) אומרת מפני מה הדורות הראשונים זכו לראות ניסים מעל הטבע בכל יום ודורות האחרונים אינם זוכים? עונה הגמרא שהדורות הראשונים שמסרו עצמם כדי לקיים מצוות זכו לראות ניסים מעל הטבע, וכך חג החנוכה בזכות מסירות נפש זכו לראות ניסים מעל הטבע, שכשיהודי פועל מעל לכוחותיו הקב"ה מתנהג עימו מעל הטבע.

למה מדליקים נרות חנוכה?

להדלקת נרות חנוכה יש שתי סיבות, הסיבה הראשונה זכר לנס פך השמן שהיוונים טימאו את כל השמנים, ואחרי שהחשמונאים ניצחו את היוונים מצאו פך שמן קטן שהיה חתום בחותמו של כהן גדול, שהייתה בו כמות של שמן שמספיקה רק ליום אחד, ונעשה נס והדליקו ממנו שמונה ימים וזכר לנס הזה מדליקין שמונה ימים את נרות החנוכה.

האור נמשך לנצח

אנו רואים בתורה שהתורה הקדושה הסמיכה את חנוכת המזבח להדלקת המנורה, ואומר רש"י (במדבר ח ב) למה נסמכה פרשת חנוכת המזבח להדלקת המנורה?

אלא מבאר רש"י לפי שבחנוכת המזבח הקב"ה קרא לכל הנשיאים שיביאו קורבן לכבוד חנוכת המזבח חוץ משבט לוי שהקב"ה לא קרא לאהרון הכהן שהיה נשיא שבט הלוי, וכשראה אהרון הכהן שהקב"ה לא קרא לו להשתתף בחנוכת המזבח חלשה דעתו, וכשראה הקב"ה שאהרון הכהן בצער אמר לו שלך גדולה משלהם שאתה תדליק את המנורה, ושלך קיימת לעולם, ולכן נסמכה חנוכת המזבח להדלקת המנורה.

ושואל רבינו הרמב"ן (במדבר ח ב) איך אמר לו הקב"ה לאהרון הכהן 'שלך קיימת לעולם', הרי משחרב בית המקדש פסקה הדלקת המנורה?

אלא אומר הרמב"ן שאותו האור שהיה מאיר במנורה בבית המקדש מאיר לעולם לנצח נצחים, ובזמן שבית המקדש היה קיים היה האור מאיר במנורה, ומשחרב בית המקדש האור הזה מאיר בנרות חנוכה לכן אמר לו הקב"ה שלך קיימת לעולם.

כח האחדות

התורה אומרת שהמנורה שהייתה במשכן הייתה כולה מקשה ולא כמה חלקים שהדביקו אותם אחד לשני, ולכן בשעה שהקב"ה אמר למשה רבינו לבנות את המנורה, משה רבינו לא הבין איך אפשר לעשות מנורה שכולה תיעשה מחלק אחד, עד שהקב"ה הראה למשה רבינו איך לעשות את המנורה, וכמו שדרשו חז"ל במדרש (תנחומא בהעלותך ג) על הפסוק (במדבר ח ד) "וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא, כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה" מהו וזה? מלמד שהקב"ה הראה למשה רבינו איך לעשות את המנורה.

והטעם שהקב"ה ציווה שהמנורה תעשה דווקא מחלק אחד, הוא משום שהמנורה מסמלת את האחדות ואחדות יש רק כשכולם חלק אחד, ולכן המנורה המסמלת את האחדות צריכה להיות דווקא חלק אחד.

וכך גם בחג החנוכה זכו המעטים לנצח את הרבים כי המעטים היו באחדות, ולכן כוחם היה גדול מה שאין כן הגויים אפילו שהם רבים מאוד אבל אין בהם אחדות

איזה אור מבקש הקב"ה?

המדרש (במד"ר טו ב) אומר שבשעה שאמר הקב"ה לאהרן הכהן בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה, אמר אהרן להקב"ה - ריבונו של עולם וכי לאורה אתה צריך? הרי אתה מאיר לכל העולם כולו כמ"ש 'יוצר אור ובורא חושך', וכן המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים, אמר לו הקב"ה לאהרן הכהן אף על פי שאני איני צריך לאור המנורה אבל כדי להרגיל אתכם להכיר טובה כנגד טובה, ציוותי אתכם להדליק את המנורה בבית המקדש, כדי להכיר לבורא עולם טובה על כך שבזמן שעם ישראל היו במדבר במשך ארבעים שנה (שמות יג כא) "וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך, ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה", כשם שהארתי לכם כך רצוני שתאירו לפני.

וזהו הטעם להדלקת נרות חנוכה, כדי להכיר טובה לבורא עולם על שעשה אתנו ניסים גדולים בימי החשמונאים, ולכן אנו מדליקים את החנוכייה שנזכור את כל אותם הניסים.

משל למלך אחד שהיה אוהב איזה אדם כפרי, ויום אחד שלח המלך לכפרי מכתב - בעוד חודש ימים אני בא לבקר אצלך בבית ואני אישן אצלך יום אחד, וכששמע הכפרי שמח מאוד והתחיל לנקות את ביתו והלך וקנה לפי הכוח שלו כל מיני כלים חדשים, וכשהגיע היום שהמלך היה צריך לבוא בישל אוכל טוב, והדליק מנורות של שמן בכל הבית והיה עומד מחוץ לכפר ומחכה לקבל את פני המלך, וכשראה שהמלך מתקרב ראה את החיילים של המלך מחזיקים מנורות של זהב סביב המלך, וכשראה אותו כפרי את

כל הכבוד שיש למלך התבייש ואמר איך הדלקתי מנורות פשוטות של שמן בכלים של חרס, רץ מהר לביתו וכיבה את כל הנרות והטמין את כל כלי החרס וכשנכנס אליו המלך שאל אותו המלך - וכי לא התכוננת? הרי הודעתי לך שאני מגיע לבקר אצלך לפני חודש ימים? אמר לו הכפרי - אדוני המלך, התכוננתי, אבל כשראיתי את כל עבדיך עומדים סביבך עם מנורות של זהב, התביישתי, ורצתי לביתי וכיביתי את כל נרות השמן שהדלקתי לכבוד המלך, וכשראיתי את כל כלי הזהב שמחזיקים עבדי המלך, רצתי לביתי והטמנתי את כל כלי החרס שיש לי שהכנתי לכבוד המלך, כששמע המלך אמר - חייך שאין אני משתמש אלא בשלך, ולא במנורות זהב שלי ולא בכלים של זהב שלי אלא רק בכלים שלך ובאוכל שלך.

עם ישראל מעל כל אומות העולם

והנמשל הוא שכשציווה הקב"ה את משה רבינו על המנורה התפלא מאוד, ושאל את הקב"ה - רבש"ע, מנורה זו מה טיבה? אמר הקב"ה וכי אני צריך שידליקו לי אור הרי אני יוצר אור ובורא חושך אני המאיר לכל העולם כולו? אלא כדי להראות את האהבה שיש לי על בני עם ישראל לכן ציותי אותם להדליק לי מנורה, שעם כל האור שיש לי אין אני משתמש אלא באור שלכם, כדי לגדל אתכם מכל אומות העולם שיגידו - ראו עם ישראל למי הם מדליקים אור, למי שאמר והיה העולם.

אין יאוש בעולם כלל

רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב כותב, שעיקר הניסיון של האדם היהודי בעולם הזה הוא שלא ליפול לייאוש, וצריך להאמין שאין יאוש בעולם כלל.

ואפילו בזמנים הקשים ביותר ואפילו בייסורים הקשים ביותר, אסור ליהודי ליפול ח"ו ליאוש כי דווקא מתי שאדם מסתכל ורואה כביכול שאפסה כל תקוה, דע שהגאולה קרובה לבוא... כמו שאמר דוד המלך (תהלים כג ד) "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי".

כי אדם מגיע ליאוש רק כשחושב שאין לו יותר סיכוי להגיע אל המטרה שאליה רצה להגיע, אבל יהודי שיש בו אמונה ברורה בבורא עולם, ויודע ומאמין שגם כשנראה שאפסה כל תקוה, הקב"ה ברגע אחד יכול דווקא מהמקום שהיה נראה שאין כבר יותר סיכוי, להצמיח לו ישועה.

וכך אנו רואים בחג החנוכה, שבחנוכה עם ישראל ראו שהיוונים כבר שלוש שנים מטמאים את בית המקדש ומקריבים קורבן חזיר על גבי המזבח, ועל פי השכל וההיגיון אין סיכוי שהמצב ישתנה, אבל עם ישראל האמין שאין יאוש בעולם כלל, ומכח האמונה בבורא עולם באה הישועה.

אל ימנע עצמו מן הרחמים

ולכן אמרו חז"ל (ברכות י א) "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים", ואומר הרב מבריסק מרן הגרי"ז הלוי זצ"ל (הובא בהקדמה לספר נס ההצלה של ישיבת מיר) המחשה נפלאה לזה שאדם יתאר לעצמו, שמלך גדול העמיד אותו למשפט ונגזר דינו למוות וקבעו יום להוציא אותו להריגה, וכשהגיע היום באו אליו החיילים של המלך ולקחו סכין וחידדו אותה שתהא חדה מאוד, וכבר הניחו אותה על צווארו של אותו אדם, וכי יש איזה סיכוי לאדם זה לחיות? ודאי שלא! ועל מקרה כגון זה אמרו חז"ל שאפילו שיש חרב שהיא חדה וכבר מונחת על צווארו, אל ימנע עצמו מן הרחמים ואסור לו להתייאש, כי יש בורא לעולם והוא כל יכול, וכמה פעמים שמענו על אנשים שכבר היו במצב הקשה ביותר שלכאורה אבדה כל תקווה, אבל ברגע אחד באה הישועה והכל התהפך לטובה.

וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק (תהלים ל ו) "כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבוקר רינה", יכול להיות שאדם יהיה בערב בצער ולמחרת בבוקר יהיה ברינה ובשמחה, וכן אמר דוד המלך (תהלים ל יב) "הפכת מספדי למחול לי" הפכת את הימים של הגזירות לימים של אורה ושמחה, שכן היה בחג החנוכה ניסים גדולים ברגע אחד, ואפילו שהחשמונאים היו מעטים ועל פי ההיגיון לא יכלו להילחם ביוונים, הקב"ה ברגע אחד עשה להם ניסים גדולים כמו שאנו אומרים בתפילה "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים".

העצבות - שורש כל העבירות

אחד הדברים שמרחיקים את האדם מבורא עולם זו העצבות, ובכל מקום שיש עצבות יש בו ריחוק מבורא עולם, ויעקב אבינו בגלל שהיה בעצבות על יוסף הצדיק, לא שרתה עליו רוח הקודש במשך עשרים ושתיים שנה.

רבנו הקדוש רבי אהרון מקרלין אומר - דע לך שהעצבות כשלעצמה איננה עברה, אבל היא הגורמת לכל העבירות הקשות, ויהודי שנכנס לעצבות מיד יורד מטה מטה, ובאים עליו כל כוחות הטומאה.

לכן עיקר התביעה שהקב"ה תובע את עם ישראל היא (דברים כח מז) "**תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב**", ואומרת הגמרא (חגיגה ה ב) "אמר רב פפא, אין עצבות לפני הקב"ה, שנאמר (דברי הימים א טז כז) "**הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו**".

והעצבות היא היפך הקדושה, הרב הקדוש רבי חיים ויטאל זיע"א תלמידו של רבנו האר"י הק' כותב, שבשעה שיהודי נכנס לעצבות מיד הוא נמסר בידי השר של הטומאה בידי הסיטרא אחרא, ובשעה שיהודי בעצבות הוא נועל בעדו את כל שערי הברכות בשמים.

רבינו הקדוש רבי ישראל הבעל שם טוב אומר, "**העצבות יש בכוחה לנעול כל שערי שמים, תפילה יש בכוחה לפתוח כל שערי שמים, אבל השמחה יש בכוחה להפיל את כל החומות שבשמים**".

ואנו רואים שבבית המקדש כשהיו רוצים הלווים שהשכינה תרד לשרות בבית המקדש, היו מנגנים בכינורות וכך מתוך השמחה היתה השכינה יורדת לשרות בבית המקדש, וכמו שכתוב (מלכים ב, ג טו) "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'".

וניתן להינצל מן העצבות, רק על ידי שיחשוב במחשבתו שהכל מאיתו יתברך, וגם מה שנראה כדבר קשה מאוד ברגע אחד הקב"ה יכול להושיע אותו כי הכל בידיו של בורא עולם, ועל ידי שיהודי יחזק בלבו את האמונה החזקה בבורא עולם מיד תצא העצבות מליבו.

סגולת השמחה - וסכנת העצבות

כתוב במגילת חשמונאים, שכשמלך אנטיוכוס ראה שתרבות יוון נכנסה לכל המדינות חוץ מארץ ישראל, ובא אנטיוכוס לארץ ישראל וביקש שיתרגמו לו את התורה ליוונית, וישב ולמד תורה וגילה שבתורה יש חכמה יותר גדולה מחכמת יוון, ולא יכלו היוונים לסבול שיש חכמה יותר גדולה מהחכמה שלהם, לכן ביקשו להשכיח ולאבד את התורה מן העולם.

וכשהגיע אנטיוכוס לפסוק (דברים כח מז) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב", גילה שהיהודים יש להם שמחה גדולה מקיום המצוות ולכן הם לא מחפשים דברים אחרים, והדרך היחידה להרחיק אותם מבורא עולם היא ע"י שיגרום להם להיות בעצבות, וראה שכל מצוה שיהודי עושה היא מביאה לו שמחה, וחקר ודרש איזה מצוות מביאים לאדם הכי הרבה שמחה, וגילה שלוש מצוות - שבת, מילה, וקידוש החודש, ולכן עמד אנטיוכוס וגזר על היהודים שלוש גזרות, והן שלא ישמרו שבת ושלא ימולו את בניהם ושלא יקדשו את החודש, שעל ידי שיהודי שומר שבת הוא זוכה לשמחה, ועל ידי שיהודי שומר על ברית המילה הוא זוכה לשמחה, ועל ידי שיהודי זהיר במועדות בזמנם כראוי הוא זוכה לשמחה.

וכך אמר אנטיוכוס - על ידי שהיהודים לא יקיימו את שלוש המצוות הללו, ממילא תכנס בהם עצבות, וכשיש עצבות מיד האדם יורד למטה עד התהום אל כל העבירות החמורות, ולכן גזר אנטיוכוס דווקא על שלוש המצוות האלו.

שמח נפש עבדך

אומר רבינו ישראל הבעל שם טוב, שדוד המלך היו לו את כל הסיבות שבעולם להיות בעצבות, שכל ימיו היה נרדף שבתחילה שאול ביקש להרגו אחר כך אבשלום בנו ביקש להרגו, אבל דוד המלך לא נכנס לעצבות אלא כל הזמן היה יושב ומזמר לקב"ה, (תהלים ג א) "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו", שגם

בברחו מפני אבשלום בנו לא נכנס דוד המלך לעצבות אלא היה מזמר לקב"ה.

ולכן ביקש דוד מהקב"ה (תהלים פו ד) "שמח נפש עבדך", שמח ר"ת ש'בת מ'ילה ח'ודש, וגם אנחנו אומרים בחנוכה מ'זמור ש'יר ח'נוכת, מ'זמור האות הראשונה **מ** מילה, ש'יר האות הראשונה **ש** שבת, ח'נוכת האות הראשונה **ח** חודש.

ואם נתבונן היוונים רצו לעקור את השבת ואת ברית המילה ואת קידוש החודש, ובחנוכה יש לנו שמונה ימים כנגד שמונת ימי המילה כמ"ש (ויקרא יב ג) "וביום השמיני ימול בשר ערלתו", ובחנוכה יש שבת שבתוך שמונה ימים חייב שתהיה שבת, ובחנוכה יש את ראש חודש טבת שכל מה שגזרו היוונים לעקור מעם ישראל לא הצליחו. לכן בחנוכה יש שמחה גדולה וכל דבר של צער אסור בחנוכה, כי היוונים רצו להכניס עצבות בעם ישראל, לכן קבעו חז"ל את חנוכה לימים של שמחה, שעל ידי שמחה אפשר להתקרב יותר ויותר להקב"ה.

כתב בתוספות יו"ט במסכת מגילה, שאנטיוכוס ביטל את קריאת התורה בציבור, ולכן תיקנו חכמים לקרות במקום הפטרה בנביא בציבור, ועכשיו אנו קוראים את שניהם גם קריאת התורה וגם הפטרה. וכן מובא בדברי רבותינו ז"ל שהגויים רצו לבטל ק"ש, וגזרו שלא יקראו קריאת שמע ולכן תקנו חכמים בשבת קריאת שמע בתוך קדושת מוסף כדי שהגויים לא ירגישו, וכך נשאר כבר ק"ש בתוך קדושה של מוסף גם היום, רואים אנחנו שהיוונים לא רק שלא הצליחו לעקור את התורה, אלא בגללם יש לנו תוספת בעבודת השם.

לפעמים צריך להסתפק במועט

אחד מגדולי הצדיקים שהיו לעם ישראל לפני חמש מאות שנה בצפת היה רבנו הרדב"ז רבי דוד בן זימרא, והרדב"ז כותב שהיה יהודי אחד שהיה בבית סוהר של גויים, וכל זמן שהיה בבית הסוהר לא היו הגויים נותנים לו לקיים מצוות, ובא שר בית הסוהר עשרה ימים לפני יום הכיפורים, וא"ל אני נותן לך יום אחד חופש ואתה תבחר איזה יום אתה רוצה, מיד אותו יהודי שלח מכתב לרדב"ז לשאול מה יעשה ובאיזה יום יבחר?

שלח לו הרדב"ז - עכשיו ברגע זה שאתה מקבל את המכתב שלי בחזרה, אם תוכל לצאת ולקיים אפילו מצוה קטנה ביותר תקיים ואל תחכה לזמן אחר כי לא תדע מה יילד יום, ולומדים דבר זה מחנוכה שלא חיכו כלל, שמצאו פך קטן של שמן שהייתה בו כמות להדליק רק ליום אחד, והיו יכולים לומר בשביל מה נדליק עכשיו את המנורה הרי יש שמן רק ליום אחד בלבד, וכדי לייצר שמן טהור לוקח לפחות שמונה ימים, לכן אולי במקום להדליק היום ומחר לא יהיה איך להדליק, נמתין עד שהשמן יהיה מוכן ונדליק ברציפות, אבל הם לא אמרו כך אלא אמרו עכשיו אפשר להדליק ואפילו רק יום אחד, נדליק.

ונעשה נס והשמן דלק שמונה ימים, ואם לא היו מדליקין את המנורה מיד לא היה את הנס של חנוכה, שבעבודת השם אל תחכה לזמן אחר אלא עכשיו ברגע זה מה שאתה יכול לעשות אפילו משהו הקטן ביותר תעשה, כי ברגע שתעשה משהו קטן מיד הקב"ה יסייע בידך לעשות את המצוה בשלימות, כי הבא ליטהר מסייעין בידו.

כח סיפורי צדיקים

הרב בעל הבני יששכר רבי צבי אלימלך מדינוב זצוק"ל כותב, שלומדים מפסוק זה שבכל זמן שיהודי יהיה צריך לנס, יספר איזה נס שקרה אצל הצדיקים באותו עניין שבו הוא צריך ישועה, ועל ידי שמזכיר סיפור על צדיק שהושיע יהודים באותו העניין, הרי הוא מעורר על עצמו ישועות גדולות בדבר שהוא צריך בו ישועה, כמו שכותב הפסוק שאם תיראו גויים רבים וחזקים אל תיראו מהם, אלא תספרו את הניסים שה' עשה לעם ישראל ביציאת מצרים, ועל ידי זה יתעורר כח עליון שה' יעשה לכם ניסים כמו שעשה ביציאת מצרים, שבני ישראל ניצחו את המצרים אפילו שהיו רבים וחזקים מהם.

מסופר שבזמן הבעש"ט היתה גזירה קשה מאוד על עם ישראל, ועמד הבעש"ט ליד עץ אחד והתפלל תפילה מיוחדת בכוונות מיוחדות ובכה עד שבאו ובישרו לו שהגזירה התבטלה.

לאחר שנפטר הבעש"ט שוב חזרה אותה הגזירה, ובאו למגיד ממזריטש וביקשו ממנו שיתפלל לביטולה כמו הבעש"ט, אמר להם את הכוונות שכיוון הבעש"ט איני יודע אבל את התפילה שהתפלל והיכן העץ שלידו עמד אני יודע, הלך ליד אותו העץ שלידו התפלל הבעש"ט והתפלל את התפילה אותה התפלל הבעש"ט ובכה הרבה, עד שבאו והודיעו לו שהתבטלה הגזירה.

לאחר פטירתו של המגיד ממזריטש חזרה שוב אותה הגזירה, ובאו בני אותו הדור לצדיק רבי משה לייב מסאסוב וביקשו ממנו שיתפלל לביטול הגזירה כדרך שהתפלל הבעש"ט, ואמר להם איני יודע לא את התפילה שהתפלל הבעש"ט ובוודאי לא את הכוונות שכיוון, אבל יודע אני היכן נמצא העץ שעל ידו עמד הבעש"ט ושם אני אלך להתפלל, ועמד שם והתפלל ובכה עד שהודיעוהו שהתבטלה הגזירה.

לאחר פטירתו של רבי משה לייב מסאסוב חזרה שוב אותה הגזירה שגזרו הגויים על עם ישראל, ובאו בני אותו הדור לצדיק רבי ישראל מרוז'ין, ובקשו ממנו שיעמוד בתפילה לביטול הגזירה כדרך שעמד הבעש"ט, אמר להם איני יודע את התפילה שהתפלל הבעש"ט, ובוודאי שאיני יודע את הכוונות שכיוון ואפילו איני יודע היכן נמצא העץ שעל ידו עמד הבעש"ט והתפלל, אבל אני יכול לעמוד כאן במקומי ולספר את הסיפור

על הבעש"ט, כיצד בשעה שנגזרה גזירה על עם ישראל עמד הבעש"ט ליד עץ אחד ושפך ליבו בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה והתבטלה הגזירה, ובאמת מיד כשסיים לספר את הסיפור באו ובישרוהו כי התבטלה הגזירה.

רואים על ידי מעשה נורא זה ממש כדברי בעל הבני יששכר, שעל ידי שמספרים מעשה מצדיקים שהשפיעו ישועה, מיד מעוררים ישועות גדולות על עם ישראל באותו העניין.

וגם אנחנו בכל שנה כשמגיעים ימי החנוכה אנו חוזרים לספר את מסירות הנפש הגדולה של מתתיהו בן יוחנן כהן גדול וחמשת בניו, ועל ידי כך אנו מעוררים את הזכות שלהם בשמים, ובזכות זאת הקב"ה יעשה לנו עכשיו ניסים ונפלאות כמו שעשה בזמן החשמונאים.

בכח השמחה להפוך הפסד לברכה גדולה

רבי נחמן מברסלב מספר, שהיה יהודי עני ואביון שהיה גר בכפר של עניים, ויום אחד חפר באדמה ומצא שם יהלום יקר מאוד ואמרו לו זה יהלום יקר מאוד, אבל כאן לא יהיה מי שיקנה ממך את היהלום הזה כי הוא שווה הרבה מאוד כסף, אלא סע לחו"ל ושם תמכור את היהלום.

ואותו יהודי עני לפני שנסע הלך לקבל ברכה מרבי נחמן מברסלב, ואמר לו - תן לי עצה איך אני אצליח בדרך ואני אתעשר, אמר לו הצדיק - אני מצווה אותך שתמיד תהיה בשמחה ולא תיכנס ליאוש כלל, ולא משנה מה שיהיה אל תתייאש אלא תהיה בשמחה תמיד.

וכשהגיע לנמל לא היה לו כסף לשלם לאונייה, ואמר לו רב החובל - מה אתה מחפש? א"ל - אני רוצה לנסוע ואין לי כסף אבל יש לי יהלום יקר, הסתכל רב החובל וראה שיש לו יהלום מיוחד ויקר ומיד העלה אותו לאונייה והיה משרת אותו בכבוד גדול, ואותו עני היה מסתכל על היהלום כל הזמן והיה שמח, יום אחד נכנס אחד המשרתים ופינה את כל שאריות האוכל מהשולחן וזרקן לים, ובין היתר זרק גם את היהלום.

והתחיל אותו יהודי לחשוב מה אני אעשה עכשיו, ונזכר בדברי רבי נחמן שאמר לו לעולם אל תתייאש, ומיד התחיל לרקוד ולשמוח, ואחרי כמה רגעים נכנס אליו רב החובל ומצא אותו רוקד ושמח מאוד, א"ל - שמע, אתה אדם חייכן ושמח, יש לי הרבה סחורה ובכל פעם אני לא מצליח למכור את הסחורה כי אני אדם שכל הזמן כועס, אולי נרשום את הסחורה על השם שלך, וכך בגלל שיש לך פנים של אדם שמח יקנו ממך את הסחורה, הסכים היהודי ורשם את כל הסחורה על שמו, ואחרי כמה ימים פתאום נפל הגוי ומת והיהודי התעשר עושר גדול.

רואים אנו שאותו יהודי באמת הייתה לו סיבה גדולה להתייאש ולהיות בעצבות, אבל דווקא בגלל שלא התייאש אלא ידע שכל מה שהקב"ה עושה הוא לטובה,

ובזכות שלא נפל ליאוש באה לו הישועה בתוך כמה רגעים.

הכח הוא רק מלמעלה

מסופר (אוצר כל מנהגי ישורון לבוב תרצ ט אות ד) שהיהודים היו מתחבאים במערות ולומדים תורה, וכשהיו באים היוונים היו מוציאים את הסביבונים והיו מסובבים, והבעל שם טוב אומר שנהגו היהודים בחנוכה לקחת סביבונים ולסבב אותם ולומר 'נס גדול היה פה', ומסופר על צדיקים גדולים שהיו מביאים לפניהם סביבון בחנוכה והיו מסובבים בסביבון.

ואומר הרב בידרמן (באר החיים חנוכה עמ' קסה), שהסביבון רומז לדבר גדול מאוד, שמסובבים אותו מלמעלה וכל זמן שיש בו את הכח שנתנו בו מלמעלה הסביבון עומד, וברגע שמסתיים הכח שנתנו בו מלמעלה מיד הוא נופל, כך היהודי כל זמן שהקב"ה נותן בו את הכח מלמעלה האדם עומד, אבל מיד כשהקב"ה מסלק את כוחו מן האדם מיד הוא נופל, ולכן היהודים היו נוהגים לסובב בסביבון כדי לעקור את דברי היוונים שסברו שהכח הוא באדם, אלא הכח הוא מלמעלה ורק מבורא עולם, כמו שנאמר בפסוק (ישעיה נד ז-ח) "ברגע קטן עזבתיך וברחמים גדלים אקבצך: בשצף קצף הסתרתי פני רגע ממך, ובחסד עולם ריחמתיך אמר גואלך ה'".

יהי רצון שזכות ימי החנוכה הקדושים וזכות אברהם אבינו וזכות רבי מאיר בעל הנס, תעמוד לכל שומעי השיעור היקרים ה' עליהם יחיו, ולכל עם ישראל באשר הם לפתוח להם את כל שערי ההצלחה וההרווחה, ולהצילם מכל יגון ואנחה, והקב"ה יעשה לנו ניסים כבימים ההם בזמן הזה.